

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY VA O‘RTA MAXSUS TA‘LIM
VAZIRLIGI**

TOSHKENT MOLIYA INSTITUTI

«MOLIYA» KAFEDRASI

**5230600 – «Moliya» yo‘nalishida ta‘lim oluvchi talabalarning
bitiruv malakaviy ishi mavzusini tanlash, yozish, rasmiylashtirish va
himoya qilish bo‘yicha**

USLUBIY QO‘LLANMA

(Bakalavriat)

TOSHKENT-2015

K. Sharifxodjayeva, O. Kamolov, B. Xamroyev, R. Gulyamov. 5230600 – «Moliya» yo‘nalishi bakalavriat bosqichi talabalarining bitiruv malakaviy ishi mavzusini tanlash, yozish, rasmiylashtirish va himoya qilish bo‘yicha uslubiy qo‘llanma – T.: TMI, 2015. – 64 bet.

Mazkur uslubiy tavsiyalar moliya-iqtisod fakultetida ta‘lim sohasining 5230600 – «Moliya» yo‘nalishi bakalavriat bosqichida tahsil olayotgan talabalar uchun mo‘ljallangan. Talabalarining bitiruv malakaviy ishi mavzusini tanlash, yozish, rasmiylashtirish va himoya qilish bo‘yicha uslubiy qo‘llanma bitiruv malakaviy ishining tarkibi, mazmuni, uni tayyorlash, rasmiylashtirish va himoya qilish bo‘yicha tavsiyalardan tashkil topgan. Uslubiy qo‘llanmada bitiruv malakaviy ishining dolzarb mavzusini tanlash tizimi, rahbari tayinlash, ishni tayyorlash, uni rasmiylashtirish, taqriz berish, dastlabki himoyani o‘tkazish va Yakuniy Davlat attestatsiya komissiya a‘zolari oldida himoya qilish tartibi yoritib berilgan.

Uslubiy qo‘llamaning ilovalar qismida bitiruv malakaviy ishining titul varag‘i, mundarijasi, mazmuni, foydalanilgan adabiyotlar ro‘yhati, ilmiy rahbar taqrizi, tashqi taqriz va boshqa zaruriy hujjatlarni rasmiylashtirish tartibi keltirilgan.

Uslubiy qo‘llanma talabalar, bitiruv malakaviy ishining ilmiy rahbarlari uchun foydali hisoblanadi. Oliy o‘qruv yurti professor-o‘qituvchilari va Yakuniy Davlat attestatsiya komissiyasi a‘zolari uchun qiziqarli bo‘lishi mumkin.

Ushbu uslubiy tavsiyalar Toshkent Moliya instituti O‘quv-uslubiy Kengashi yig‘ilishida muhokama qilingan va nashrga tavsiya etilgan (201_ yil «__» _____ - sonli majlis bayoni).

Taqrizchilar:

i.f.d., prof. N. Xaydarov

MUNDARIJA

1. Kirish.....	4
2. Bitiruv malakaviy ishining maqsadi va vazifalari.....	5
3. Bitiruv malakaviy ishi mavzusini tanlash.....	6
4. Bitiruv malakaviy ishi rahbarini tayinlash va vazifalarni taqdim etish.....	8
5. Bitiruv malakaviy ishi tarkibi va mazmuniga qo'yilgan talablar.....	9
6. Bitiruv malakaviy ishini bajarishga rahbarlik qilish.....	10
7. Bitiruv malakaviy ishini bajarishning asosiy bosqichlari.....	11
8. Bitiruv malakaviy ishi tarkibini tuzish.....	11
9. Bitiruv malakaviy ishini rasmiylashtirishga qo'yilgan talablar.....	14
10. Rasmiylashtirish.....	15
11. Bitiruv malakaviy ishini dastlabki himoyasi.....	19
12. Bitiruv malakaviy ishini himoya qilish.....	21
13. Bitiruv malakaviy ishini baholash mezonlari.....	26
14. Bitiruv malakaviy ishini tayyorlash va himoya qilish grafigi.....	28
15. Bitiruv malakaviy ishining namunaviy mavzulari.....	29
16. Ilovalar.....	38
17. Foydalanilgan adabiyotlar ro'yhati.....	56

KIRISH

Zamonaviy sharoitlarda, oliy ta'lim o'quv yurtlari bitiruvchilarining bilim va ko'nikmalariga nisbatan yuqori talablar qo'yilmoqda. Shuningdek, oliy o'quv yurti bitiruvchilari nafaqat Davlat ta'lim standartida ko'rsatilgan talab va vazifalarni bilishlari hamda bajarishlari lozim, balki ishlab chiqarish jarayonini to'g'ri tahlil qila olishlari va maqbul yechimni topa olishlari zarur hisoblanadi.

Yakuniy Davlat attestatsiyasining maqsadi – bitiruvchilarning professional vazifalarni bajarishlari uchun tayyorgarlik darajalarining davlat ta'lim standartiga mos kelishini belgilashdan iborat.

Mazkur uslubiy qo'llanma O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni hamda O'zbekiston Respublikasining Kadrlar tayyorlash milliy Dasturiga asosan, kadrlar tayyorlash sifati va raqobatbardoshligini kuchaytirish, xalqaro ta'lim standartlari darajasida yuqori malakali mutaxassislar tayyorlashni ta'minlash maqsadida O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligining 2010 yil 9 iyundagi 255-sonli buyrug'i asosida ishlab chiqildi.

Davlat ta'lim standartlarida bakalavriat bosqichi talabalari barcha fanlar bloki bo'yicha qo'llanilishi talab etilgan bilimlarni, tugallangan kasbiy vazifasini o'zining bitiruv malakaviy ishida amalga oshirishi belgilangan. Bakalavriat ta'lim yo'nalishlarida talabalar o'qishning yakuniy bosqichida bitiruv malakaviy ishini tayyorlashlari va himoya etishlari ko'zda tutilgan.

Bitiruv malakaviy ishini yozishdan maqsad – talabalar tomonidan ixtisoslik fanlari bo'yicha olgan nazariy bilimlarini amaliyot ma'lumotlari bilan bog'lagan holda, tahlil ishlarini amalga oshirib, tegishli xulosalarni shakllantirish, fanning muayyan mavzusi bo'yicha ilmiy-tadqiqotlarni amalga oshirib, bilim darajalarini yuksaltirishdir.

Uslubiy ko'rsatmaning maqsadi – talabalarga bitiruv malakaviy ishini yozishga ko'maklashish va Davlat attestatsiya hay'ati oldida muvaffaqiyatli himoya qilish.

Uslubiy ko'rsatmada bitiruv malakaviy ishi (BMI) tarkibi, mazmuni va uni rasmiylashtirish talablari yoritilgan. Shuningdek, BMIga rahbarlik qilish va ularni bajarilishi ustidan kafedra nazorati masalalari ko'rsatib o'tilgan.

BITIRUV MALAKAVIY ISHINING MAQSADI VA VAZIFALARI

Bitiruv malakaviy ishining maqsadi – talabalarning ishlab chiqarish va boshqaruv sohasidagi real muammolarni mustaqil yechishlari uchun iqtisodiyot hamda boshqaruv sohasidagi bilim va ko‘nikmalarini mustahkamlash, chuqurlashtirish va ixtisoslashtirishdan iborat.

Bitiruv malakaviy ishida quyidagi vazifalar o‘z yechimini topadi:

- kasbiy faoliyatning dolzarb masalalarini mustaqil tadqiq etish;
- maxsus fanlar bo‘yicha nazariy bilimlarni tizimlashtirish, mustahkamlash va kengaytirish;
- talabalar tomonidan mustaqil tadqiqot ishini olib borish ko‘nikmalarini chuqurlashtirish, turli ma’lumotlar va maxsus adabiyotlar bilan ishlash;
- bitiruv malakaviy ishida qo‘yilgan muammoni yechishda tadqiqot usullarini o‘zlashtirish;
- tashkiliy-iqtisodiy tizimlar sohasida tahlil hamda loyihaviy ishlarning zamonaviy usullarini o‘rganish va qo‘llash.

Bitiruv malakaviy ishining bajarilish sifati talabaning asosiy ma’lumotlarni yig‘ish, qayta ishlash, tahlil qilish ko‘nikmalarini qanchalik o‘zlashtirganligi, shuningdek, taklif qilinayotgan muammolar yechimlari bo‘yicha ilmiy asoslangan xulosalarni keltirganlik darajasi bilan belgilanadi.

BITIRUV MALAKAVIY ISHI MAVZUSINI TANLASH

Bitiruv malakaviy ishi mavzulari buyurtmachilarning xodimlarga bo‘lgan talabini, hozirgi zamon fan-texnika va texnologiya taraqqiyotini e’tiborga olgan holda oliy ta’lim muassasalarida mutaxassis tayyorlovchi kafedra (“Moliya” kafedrasi) tomonidan tuziladi va fakultetning Ilmiy kengashi tomonidan tasdiqlanadi. Bitiruv malakaviy ishi mavzulari har bir talaba uchun 5 ta mavzu nisbatida tuziladi.

Bitiruv malakaviy ishlari mavzusining ro‘yxati talabalarning bitiruv kursi

boshida oktyabr oylarida bitiruv amaliyoti boshlanishiga qadar, tadqiqot ob'ekti bilan birgalikda e'lon qilinadi.

Bitiruv malakaviy ishi mavzulari nazariy-tahliliy, tahliliy-amaliy, ilmiy-izlanish kabi yo'nalishlarda bo'lishi mumkin.

Bitiruv malakaviy ishlari mavzusi muammoning zamonaviy holatini va iqtisodiyot, ishlab chiqarish, texnika, ijtimoiy sohalar, fan, ta'lim va madaniyatning rivojlanishi istiqboldagi yo'nalishlarini o'zida aks ettirishi lozim.

Talabalarga (reytinglari bo'yicha kamayish tartibida) bitiruv malakaviy ishlarining mavzularini tanlash huquqi beriladi. Talaba yoki talabaning o'qishi uchun to'lov-kontrakt mablag'ini to'layotgan buyurtmachi zaruriy asoslar bilan bitiruv malakaviy ishlar mavzusi bo'yicha o'z variantini taklif etishi ham mumkin.

Ushbu uslubiy tavsiyalarning 1-ilovasida bakalavriyatning "Moliya" yo'nalishi talabalari uchun tavsiya etilgan bitiruv malakaviy ishi mavzulari va tadqiqot ob'ektlari na'muna tariqasida keltirilgan. Tavsiya etuvchi mavzular ro'yxati buyurtmachilar taklifi asosida kafedraning yetakchi professor-o'qituvchilari tomonidan tuziladi, bunda bitiruvchilar faoliyat boshlaydigan soha mutaxassislari, Moliya vazirligining hududiy boshqarma va bo'limlari hamda boshqa moliya tashkilotlarining talablari, ularning taklif-mulohazalari inobatga olinadi. Mavzularning ro'yxati har o'quv yilida kamida 30 foizga yangilanishi va amaliyot muassasalari bilan muvofiqlashtirilishi ta'minlanadi. O'quv yili boshlanishida kafedra professor-o'qituvchilari bitiruvchi kurs talabalarini mazkur mavzular bilan tanishtiradilar. Talabalar o'z qiziqishlaridan, avvalgi bosqichlarda yozilgan kurs ishlari, ilmiy maqolalari va boshqa shu kabi ilmiy izlanishlari mavzularidan kelib chiqqan holda kafedra tomonidan taqdim etilgan ro'yxatdagi mavzulardan birini tanlaydilar.

Bir yo'nalish bo'yicha ikki va undan ortiq talabaning bir mavzu bo'yicha bitiruv malakaviy ishi yozishlariga ruxsat berilmaydi. Ixtisoslik fanlari bo'yicha dars o'tuvchi kafedra professor-o'qituvchilari talabalar bilan suhbatlashib, mavzu tanlash bo'yicha maslahatlar beradilar. Talabalar o'zi tanlagan mavzuni ularga

biriktirilishi uchun kafedraga ariza bilan chiqishlari mumkin, va ushbu xolat kafedra majlisida o'rganiladi. Har bir talaba tanlagan mavzular bo'yicha ma'lumot yig'ib, kafedrada buyruq loyihasi tayyorlanadi. Buyruq loyihasi kafedra yig'ilishida muhokama etiladi.

Talabalar tanlagan mavzular bo'yicha ilmiy izlanishlar olib borayotgan kafedraning etakchi professor-o'qituvchilari yoki mutaxassis amaliyotchilar bitiruv malakaviy ishlariga ilmiy rahbar sifatida biriktiriladi. Bunda ommaviy axborot vositalarida o'z ilmiy maqolalarini chop etgan, talabalar ilmiy to'garaklarida qatnashgan yoki boshqa shu kabi ilmiy izlanishlarni olib borgan iqtidorli talabalar o'z izlanishlari mavzusi doirasida o'z ilmiy rahbarlari boshchiligida bitiruv malakaviy ishlari yozishlari ta'minlanadi. Har bir professor-o'qituvchining ilmiy salohiyati, pedagogik tajribasi, o'quv yuklamasi, intizomi, o'z ishiga mas'uliyat bilan yondashishi darajasi kabi shaxsiy fazilatlari ham hisobga olinadi.

BITIRUV MALAKAVIY ISHI RAHBARINI TAYINLASH VA VAZIFALARNI TAQDIM ETISH

Bitiruv malakaviy ishi rahbari, malakaviy ishning mavzusiga muvofiq talabaga malakaviy ishga tegishli materiallarni to'plash bo'yicha (jumladan, malakaviy amaliyot o'tkazish davrida ham) topshiriq beradi. (4-ilova) Topshiriqning shakli kafedra tomonidan belgilanadi.

Malakaviy ishlarga rahbarlar mazkur oliy o'quv yurtining shu sohaga tegishli bo'lgan professor-o'qituvchilari safidan tayinlanadi.

Malakaviy ish rahbari:

- malakaviy ishning bajarilish jadvalini rejalashtiradi;
- topshiriq beradi;
- asosiy adabiyotlar, ma'lumot va arxiv materiallarini hamda mavzu bo'yicha manbalarni tavsiya etadi;
- talabalar bilan muntazam ravishda maslahatlar o'tkazadi;

- malakaviy ishning bajarilish jarayonini nazorat etadi;
- talaba bajargan malakaviy ishning sifati va muallifligiga javob beradi, mavzularning qaytarilishiga yoki ko‘chirilishiga yo‘l qo‘ymaydi.

Malakaviy ish rahbarining taklifiga binoan, kafedra malakaviy ishga rahbarlik qilishga ajratilgan vaqt byudjeti hisobidan ishning ayrim bo‘limlari bo‘yicha ilmiy maslahatchilarni taklif etishi mumkin.

Malakaviy ishning bo‘limlari bo‘yicha ilmiy maslahatchilar etib, turdosh oliy o‘quv yurtlarining professorlari va dotsentlari, ilmiy xodimlari hamda boshqa muassasa va korxonalarining yuqori malakali mutaxassislari tayinlanishi mumkin. Ilmiy maslahatchilar talaba bajargan ishning sifatini oshirish yuzasidan amaliy maslahatlar beradi.

BITIRUV MALAKAVIY ISHI TARKIBI VA MAZMUNIGA QO‘YILGAN TALABLAR

Bitiruv malakaviy ishi Toshkent moliya instituti bitiruvchisining yakuniy tadqiqot ishi hisoblanadi va shu asosda Davlat attestatsiya komissiyasi tayyorlov yo‘nalishi bo‘yicha bakalavr darajasini hamda BMI ni muvaffaqiyatli himoya qilish sharti bilan diplom berish bo‘yicha qaror qabul qiladi.

BMI kafedra talablariga mos ravishda bajariladi va “Moliya” mutaxassisligi bo‘yicha nazariy hamda amaliy bilimlarni tizimlashtirish, mustahkamlash va kengaytirish, ilmiy-amaliy tadqiqot ishlarini mustaqil olib borish ko‘nikmalarini rivojlantirish, shuningdek, bitiruvchiga professional muammolarni yechish imkonini beruvchi umum madaniy va professional malakasini shakllantirish kabi o‘z maqsadlariga ega.

Bitiruv malakaviy ishini himoya qilish jarayonida bitiruvchi quyidagilarni namoyish qilishi lozim: nazariy bilim, amaliy ko‘nikma hamda mamlakat, uning hudud va tumanlarining rivojlanish jarayonida ijtimoiy-iqtisodiy va siyosiy vaziyatlarni tahlil qila olish usullaridan foydalanish qobiliyati; hukumat, viloyat va

tuman boshqaruv miqyosidagi ma'muriy boshqaruv qarorlarini ilmiy usullar hamda kompyuter texnologiyalaridan foydalangan holda qabul qilish va amalga oshirish; o'z nuqtai nazarini munosib himoya qilish, asosli xulosa va takliflar qilish.

Bitiruv malakaviy ishining bajarilish muddati, uni himoya qilish tartibi hamda baholash mezonini Toshkent moliya institutining Ilmiy kengashi tomonidan tasdiqlanadi.

Bitiruv malakaviy ishi mavzusi, uning maqsadi mamlakatning ijtimoiy-iqtisodiy va siyosiy rivojlanish strategiyasiga mos kelishi hamda mamlakatning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishidagi zamonaviy muammolarni yechishi lozim. Bitiruv malakaviy ishi talabalar tomonidan diplom oldi amaliyoti joylarida to'plangan aniq ma'lumotlar asosida bajarilishi zarur. Bitiruvchi talabaga bitiruv malakaviy ishi mavzularini kafedra hamda buyurtmachi tashkilot vakili tomonidan taqdim etilgan BMI mavzulari ro'yxatidan kelib chiqib tanlash imkoniyati beriladi.

BITIRUV MALAKAVIY ISHINI BAJARISHGA RAHBARLIK QILISH

Bitiruv malakaviy ishi mavzulari tasdiqlangandan so'ng talaba ilmiy rahbari bilan birgalikda BMI bo'yicha zaruriy ma'lumotlarni ilovada keltirilgan shakl bo'yicha to'plash va BMIning alohida bo'limlarining bajarilish muddatlarini belgilash bo'yicha vazifalarni ishlab chiqadi. Bitiruv malakaviy ishi bo'yicha vazifalar shakli Toshkent moliya instituti O'quv uslubiy boshqarma va mutaxassis kafedra bilan birgalikda tasdiqlanadi. BMI bo'yicha vazifalar va ularning belgilangan muddatlarda bajarilishi bo'yicha jadval to'ldirilgan holda tayyor BMI bilan birga Yakuniy Davlat attestatsiya komissiyasiga topshiriladi.

Bitiruv malakaviy ishining rahbari ishning tayyorlash bosichidan boshlab uning quyidagi asosiy funksiyalarini bajarishgacha bo'lgan barcha jarayonlarni nazorat qiladi: talaba bilan birgalikda BMI rejasini ishlab chiqadi va tasdiqlaydi; BMIning bajarilish bo'yicha vazifalarni shakllantiradi; BMIning tayyorlashning kalendar

rejasini tuzadi; ilmiy adabiyotlar, ma'lumotnomalar, statistik hisobotlar va boshqa ma'lumotlar manbalari bo'yicha adabiyotlarni to'plashga ko'maklashadi; maslahat berish jadvaliga asosan BMI va uni o'rnatilgan tartibda rasmiylashtirish masalalari bo'yicha tizimli maslahatlar beradi; tayyor bo'lgan BMI bo'limlarini o'qib chiqadi va tahrir qiladi, bajarilgan ishning mazmunini baholaydi; BMIning kalendar reja bo'yicha bajarilishi ustidan nazoratni amalga oshiradi; talaba tomonidan ish belgilangan rejaga amal qilinmaganda bu holat yuzasidan kafedra va dekanatga ma'lumot beradi; talabalarning BMIning asosiy mazmuni bo'yicha tayyorlangan tezis va ma'ruzalarni konferensiya tezislari to'plamida chop etilishidan oldin o'qib chiqadi va tahrir qiladi; BMI bo'yicha taqriz beradi va uning titul varag'iga o'z imzosini qo'yadi; BMIning himoya qilish uchun talaba tomonidan tayyorlangan taqdimot va ma'ruzani tekshiradi. BMI rahbari o'z ish rejasidan kelib chiqqan holda talabalarga haftasiga bir-ikki marta maslahatlar beradi.

Bitiruv malakaviy ishining alohida bo'limlarini tayyorlash uchun boshqa oliy o'quv yurtlaridan ilmiy maslahatchilarni (professorlar, dotsentlar, ilmiy xodimlar) hamda boshqa tashkilot va korxonalarining yuqori malakali mutaxassislarini taklif qilish mumkin.

BITIRUV MALAKAVIY ISHINI BAJARISHNING ASOSIY BOSQICHLARI

Kafedra tomonidan bitiruv malakaviy ishini bajarishning quyidagi tartibi tavsiya etiladi:

- BMI rejasini tayyorlash va uning tarkibini aniqlash;
- adabiyotlar, normativ va qonun hujjatlarini to'plash;
- aniq axborot-tahliliy ma'lumotlarni to'plash;
- to'plangan ma'lumotlarni umumlashtirish va tizimlashtirish;
- aniq ma'lumotlarni tahlil qilish;
- boshqaruv ob'ektining rivojlanish istiqboli bo'yicha baholash va prognozlash hisob-kitoblarini bajarish;

- boshqaruv ob'ekti tizimini yaxshilash bo'yicha taklif va tavsiyalarni ishlab chiqish;

- BMIda ko'rilayotgan masalalar bo'yicha xulosa va takliflar berish;
- BMI ni rasmiylashtirish;
- BMI ni "Anti plagiat" tizimi tekshirish.

Rasmiylashtirilgan bitiruv malakaviy ishi o'rnatilgan tartibda muqovalanishi lozim. Muqovalashtirilgan BMI talaba tomonidan imzolanadi va ilmiy rahbarga yakuniy nazorat uchun hamda taqrizga taqdim etiladi. Ilmiy rahbar taqrizi va ishning "Anti plagiat" tizimida tekshirilganligi to'g'risidagi hisobot BMIga alohida ilova qilinadi. BMI kafedraga ikki xil shaklda taqdim qilinadi: chop etilgan va elektron (CD disk) shaklida.

BITIRUV MALAKAVIY ISHI TARKIBINI TUZISH

Talaba bitiruv malakaviy ishini tayyorlashda quyidagi yo'nalishlarga e'tibor qaratishi lozim: bitiruv malakaviy ishi mavzusining nazariy jihatlarini yoritishi; o'rganilayotgan mavzu bo'yicha qo'yilgan savolni mosligi; bitiruv malakaviy ishi maqsad va vazifalarini shakllan-tirish va muammoli holatini amaliy materiallar asosida tahlil etishi; bajarilgan ishlar natijasi bo'yicha xulosalar qilish hamda tegishli faoliyat sohalarida ularni amalda qo'llash imkoniyatlarini aniqlashi.

BMI rejasi talaba tomonidan individual yondashuv asosida mustaqil tuziladi. Biroq, BMI rejasiga individual yondashuvlarning xilma-xil bo'lib, an'anaviy BMI rejasi sifatida quyidagini keltirish mumkin:

1. Kirish
2. Birinchi bob (bobning to'liq nomlanishi)
3. Ikkinchi bob (bobning to'liq nomlanishi)
4. Uchinchi bob (bobning to'liq nomlanishi)
5. Xulosa (yoki xulosa va takliflar)
6. Foydalanilgan adabiyotlar ruyhati

7. Ilovalar

BMIning an'anaviy tarkibiy tuzilishiga muvofiq har bir bobda 2-3 paragrafdan (savoldan) iborat bo'lishi kerak.

Kafedraning tavsiyasiga binoan malakaviy ish chet (ingliz, nemis yoki fransuz) tilida bajarilishi ham mumkin.

Malakaviy ishni bajargan talaba tanlangan mavzuning to'g'riligiga va uning topshiriqqa muvofiqligiga, malakaviy ishda ko'chirmachilik holatining yo'qligiga javob beradi.

Malakaviy ishining hajmi titul varag'i, mundarijasi, foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati va ilovalardan tashqari 60 betdan oshmasligi lozim.

Ishning *kirish* qismida malakaviy ish mavzusining dolzarbligi asoslanadi, izlanishning maqsadi va vazifalari, izlanish ob'ekti, predmeti va mavzuning nazariy-amaliy ahamiyati aks ettiriladi. Mavzuning dolzarbligini asoslashda O'zbekiston Respublikasi Prezidenti I.Karimov asarlari va ma'ruzalaridan iqtibos keltirish mumkin.

Ishning *birinchi bobida* mavzuning nazariy jihatlari yoritiladi. Birinchi bobni 2-3 paragrafdan iborat holda yozish, birinchi paragrafda mavzuning nazariy asoslari, mohiyati, ahamiyatini yoritish, ikkinchi paragrafida mavzuning tashkiliy-huquqiy asoslarini aks ettirish va uchinchi paragrafda tadqiqotning xorijiy tajribalarini yoki nazariy qarashlarini bayon etish tavsiya etiladi. Bunda turli iqtisodiy maktablar vakillari bo'lgan iqtisodchi olimlar asarlarining qiyosiy tahlili amalga oshirilishi, davriy nashrlarda chop etilgan ilmiy maqolalardan foydalanilishi, mavzuga oid asosiy darsliklar va o'quv qo'llanmalarida keltirilgan nazariy fikrlarning qiyosiy tahlili amalga oshirilishi mumkin.

Malakaviy ishning *ikkinchi bobida* mavzuga oid amaliyot holati tahlilini amalga oshirish va tahlil natijalariga asoslangan holda tegishli xulosalar, muammolar, masalalarni shakllantirish, ikkinchi bobni 2-3 paragrafdan iborat holda yozish tavsiya etiladi. Ikkinchi bobda jadvallar, diagrammalar, rasmlar

shaklida amaliyot ma'lumotlaridan keng foydalanish, ularni batafsil tahlil etish talab etiladi. Tahlil jarayonida davriy nashrlarda chop etilgan ilmiy maqolalarga, hukumat idoralarining rasmiy internet saytlarida keltirilgan ma'lumotlarga, talaba tomonidan bitiruvoldi va malakaviy amaliyot davomida to'plangan amaliyot ma'lumotlariga asoslanish tavsiya etiladi. Bunda har bir jadval, diagramma va rasmlarning manbalari aniq ko'rsatilishi zarur.

Ishning *uchinchi bobida* mavjud holatni takomillashtirish yuzasidan iqtisodchi olimlarning fikrlarini umumlashtirgan holda bayon etish tavsiya qilinadi. Uchinchi bobni ikki paragrafdan iborat holda yozish, birinchi paragrafda mavzu bo'yicha ilg'or xorijiy tajribalarni mamlakatimizda qo'llash mumkin bo'lgan jihatlari haqida fikr-mulohazalar berilib, ularni asoslash, ikkinchi paragrafda mavzuga oid zamonaviy asarlarda tadqiq etilayotgan mavzuni takomillashtirish yuzasidan bildirilgan fikrlarni umumlashtirgan holda, ularga nisbatan talabaning mustaqil munosabatini bildirishi talab etiladi (mavzudan kelib chiqib, ayrim hollarda uchinchi bobni paragraflarga ajratmaslik ham mumkin).

Malakaviy ishining *xulosa* qismida mavzuni o'rganish davomida talaba tomonidan shakllantirilgan xulosalar bayon qilinadi. Amalga oshirilgan tahlil jarayonida chiqarilgan xulosalar aks ettiriladi. Mavzuga oid zamonaviy asarlarda bayon etilgan tadqiq etilayotgan mavzuni takomillashtirish yuzasidan xulosalar keltiriladi. O'zgarishlar dinamikasini hisobga olgan holda, kuzatilgan asosiy an'analar to'g'risida talabaning shaxsiy munosabati bildiriladi, va talabaning istagi bo'yicha takliflar beriladi.

BMIning hajmi 12-14 ming so'z darajasida belgilanadi. BMIda keltirilgan chizmalarning shakli, shartli belgilar, shrift va masshtablar amaldagi standart talablariga qat'iy muvofiq kelishi zarur.

Kafedraning tavsiyasiga binoan BMI chet tillarining birida bajarilishi mumkin. Chet tilda bajarilgan ishga davlat tilidagi annotatsiya ilova etiladi va himoya vaqtida tarjima ta'minlanadi.

BITIRUV MALAKAVIY ISHINI RASMIYLASHTIRISHGA QO‘YILGAN TALABLAR

Bitiruv malakaviy ishi kompyuterda bir nusxada tayyorlanadi va yuz qismi oq qog‘ozga quydagicha rasmiylashtiriladi:

- qog‘oz o‘lchami standart A4 shaklda (210 x 297 mm)
- bet hoshiyasi: chapdan – 30 mm, yuqoridan – 20 mm, o‘ngdan – 15 mm, pastdan – 20 mm
- orientatsiya: kitob shakli
- shrift: Times New Roman
- kegel: 14 pt – asosiy matnda, 10 pt havola va jadvalda
- qator oralig‘i intervali: 1,5 – asosiy matnda, 1 - satr osti manbalarda
- so‘zlarni bo‘lib ko‘chirishdagi joylashuv: avto
- asosiy matn va manbalarni formatlash: parametrlarda – “eniga”
- shrift rangi: qora rang
- qizil qator: 1,25 sm

Bitiruv malakaviy ishining umumiy hajmi 45-65 sahifadan iborat bo‘ladi. Ishni rasmiylashtirishda tasvirning teng zichligiga, qarama-qarshiligiga (kontrastnost) va tiniqligiga rioya qilinishi talab qilinadi. Matnda dog‘, so‘zlarni tagiga chizish va qisqartirish kabilar bo‘lishi kerak emas.

Bitiruv malakaviy ishi sahifalarini raqamlashda quyidagilar talab etiladi:

Matn betlari arab raqamlari bilan pastdan o‘ng tomondan ramlashtiriladi. Bitiruv malakaviy ishining titul varog‘iga raqam qo‘yilmaydi, ammo umumiy raqamlashtirish tarkibiga kiritiladi. Raqamlashtirish “KIRISH” qismidan boshlanadi. Ilova sahifalari raqamlashtirilmaydi.

Bitiruv malakaviy ishini rasmiylashtirishda sarlavha qismi quyidagi talablarga mos kelishi lozim:

1. BMining barcha tarkibiy elementlari: KIRISH, ASOSIY QISM BOBLARI, XULOSA, ADABIYOTLAR RO‘YHATI, ILOVALAR yangi

sahifadan boshlanishi lozim.

2. Boblar arab raqamlari bilan raqamlashtiriladi (1, 2, 3).

3. Paragraflar boblar doirasida arab raqamlari bilan raqamlashtiriladi (1.1, 1.2, 1.3). Boblar, paragraflar sarlavhalarini qalin shriftlarda ajratib yozishga ruxsat etiladi.

RASMIYLASHTIRISH

BMIning titul varag'ida oliy ta'lim muassasasining va mutaxassis chiqaruvchi kafedra nomlari, mutaxassisligi, talabning F.I.Sh., BMI mavzusi, ilmiy rahbarning F.I.Sh. keltiriladi (namuna ilovada keltirilgan).

Malakaviy ishning har bir bobiga muvofiq asoslar, qarorlar va xulosalar bilan yoritiladi. Malakaviy ishda, ilgari bajarilgan mustaqil ishlarning natijalari yoki boshqa mualliflarning (ilmiy ma'ruzalar va maqolalari, hisob-grafika ishlari, kurs ishlari va loyihalaridan foydalanish bilan bunda foydalangan har bir manba havola (сноска) shaklida ko'rsatilishi shart) ishlari aks ettirilishi yoki ulardan foydalanish mumkin.

Davlat arboblari, xorijiy olimlar va umuman, barcha iqtisodchi olimlar fikrlaridan iqtibos (цитата) keltirilganda, manba aniq ko'rsatilishi talab qilinadi. Bunda, avval muallifning familiyasi, ismi, keyin asar nomi, asar turi (darslik, o'quv qo'llanma, to'plam yoki boshqa shu kabilar), chop etilgan joyi, nashriyot nomi, chop etilgan yili, asar jami necha varaqdan iborat ekanligi va keltirilgan fikr bu asarning nechanchi varag'ida berilganligi aniq ko'rsatiladi. Iqtibos matni qo'shtirnoq ichida beriladi, yakunida "havola" (сноска) belgisi qo'yiladi va varaq pastida manba ko'rsatiladi.

Masalan, quyidagi shaklda «Moliyaviy siyosatning eng asosiy xususiyati shundan iboratki, u mamlakat ishlab chiqaruvchi kuchlarining rivojlanishiga va iqtisodiy muvaffaqiyatlarga uzluksiz ravishda ta'sir ko'rsatib turishga yo'naltirilgan bo'lishi kerak»¹.

¹ Malikov T.S., Jalilov P.T. Byudjet – soliq siyosati. – T.: Sharq. 2011. - 472 b. 24 - bet.

Davriy nashrlarda (jurnal, gazeta kabi) chop etilgan maqolalardan iqtibos keltirish ham yuqoridagiga o‘xshash bo‘lib, unda asar turi o‘rniga, nashr turi bayon etiladi (jurnali yoki gazetasi kabi), chop etilish joyi, sanasi va raqami ko‘rsatiladi.

Masalan, quyidagi shaklda “Soliq yukini, birinchi navbatda, kichik biznes va xususiy tadbirkorlik sub’ektlaridan olinadigan soliq yukini sezilarli darajada kamaytirish belgilanmoqda. Kichik biznes va xususiy tadbirkorlik sub’ektlari uchun yagona soliq to‘lovi stavkasi 6 foizdan 5 foizga tushirilishi rejalashtirilmoqda.”²

1-jadval

O‘zbekiston Respublikasida davlat byudjeti daromadlari tarkibida egri soliqlarning o‘rni³

t/b	Ko‘rsatkichlar	201x	201x	201x	201x
1	Foyda yoki daromad, mln.so‘m	1,0	1,0	1,2	1,4
2	Soliq stavkasi, %	30	25	25	25
3	Soliq summasi, mln.so‘m	0,3	0,25	0,3	0,35
4	Soliq to‘lovchining ixtiyorida qolgan summa, mln.so‘m	0,7	0,75	0,9	1,5
5	Soliq to‘lovchi ega bo‘lgan qo‘shimcha mablag‘ summasi, mln.so‘m	-	0,05	0,2	0,35

Ishda keltiriluvchi jadvallar, diagrammalar, rasmlar kompyuterda tayyorlanib, printerda chop etilgan holda kiritilishi mumkin. Jadval tuzilganda avvalo, yuqorida, o‘ng tarafda, chetda jadvalning raqami keltiriladi. Jadvallar malakaviy ish boshidan oxirigacha, birdan boshlab tartib bilan, arab raqamlarida (1-jadval, 2-jadval ... shaklida) raqamlanadi. Jadval raqamidan bir qator pastda, matn o‘rtasida jadvalning nomi keltiriladi. Jadvallar, albatta, nomlanishi shart, nomsiz jadvallarni ishga kiritilishiga yo‘l qo‘yilmaydi. Jadval nomi yakunida

² Karimov I.A. 2012 yil vatanimiz taraqqiyotini yangi bosqichga ko‘taradigan yil bo‘ladi. – T.: O‘zbekiston. 2012. – 36 b.

³ Malikov T.S., Jalilov P.T. Byudjet – soliq siyosati. – T.: Sharq. 2011. - 472 b. 324 - bet.

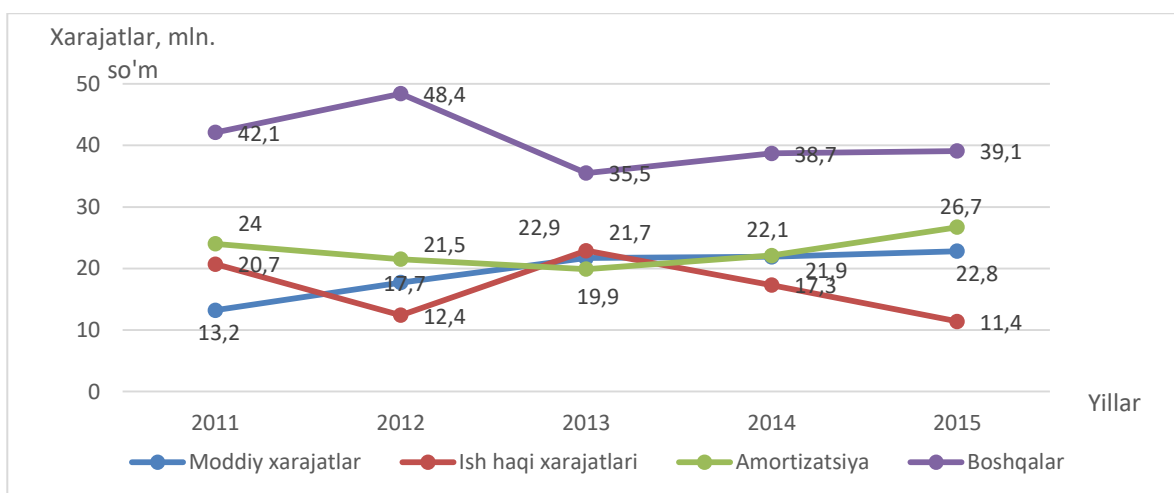
“havola” (ссылка) beriladi (jadval kompyuterda, WORD dasturida tayyorlansa, dastur menyusining “Вставка/ссылка/ссылка” bo‘limida qo‘yish mumkin). Bunda jadval ma’lumotlari manbasi aniq ko‘rsatiladi. Manba ko‘rsatilganda, avval muallifning familiyasi, ismi, keyin asar nomi, asar turi (darslik, o‘quv qo‘llanma, to‘plam yoki boshqa shu kabilar), chop etilgan joyi, nashriyot nomi, chop etilgan yili, asar jami necha varaqdan iborat ekanligi va mazkur jadval bu asarning nechanchi varag‘ida berilganligi aniq ko‘rsatiladi. Masalan, yuqoridagi shaklda.

Jadval muayyan manbadan olinmay, balki bir qancha ma’lumotlar tahlili natijasida shakllantirilsa, bunda manba sifatida “muallifning tadqiqotlari natijasida “.....” tahlili asosida shakllantirildi” deb yoziladi va qaysi ma’lumotlar tahlil qilinganligi ko‘rsatiladi. Jadval internet saytlari ma’lumotlaridan olingan bo‘lsa, sayt sahifasiga havola aniq ko‘rsatiladi. Masalan, quyidagi shaklda: [http://mf.uz/index.php?go= announcement&in=cat&id=2](http://mf.uz/index.php?go=announcement&in=cat&id=2). Malakaviy ish matnida rasmlar yoki diagrammalar keltirilganda ham yuqoridagi kabi rasmiylashtiriladi. Rasm nomi yakunida ham “havola” keltiriladi va manbasi ko‘rsatiladi.

Jadval (diagramma, rasm) keltirishdan maqsad, matnda bayon qilingan fikrlarni asoslash bo‘lishi kerak. Har bir jadval (diagramma, rasm) ma’lumotlari, albatta, tahlil qilinishi talab etiladi. Tahlil natijalariga asoslangan holda tegishli xulosalar shakllantiriladi. Malakaviy ish matnida bir nechta jadval (diagramma, rasm)larni ketma-ket berilishiga yo‘l qo‘yilmaydi, har bir jadval (diagramma, rasm)dan keyin matn shaklida uning tahlili keltirilishi shart. Rasm shaklidagi diagramma va grafiklar (snapshot) ham yuqorida keltirilgan qoidalar asosida rasmiylashtirilishi lozim.

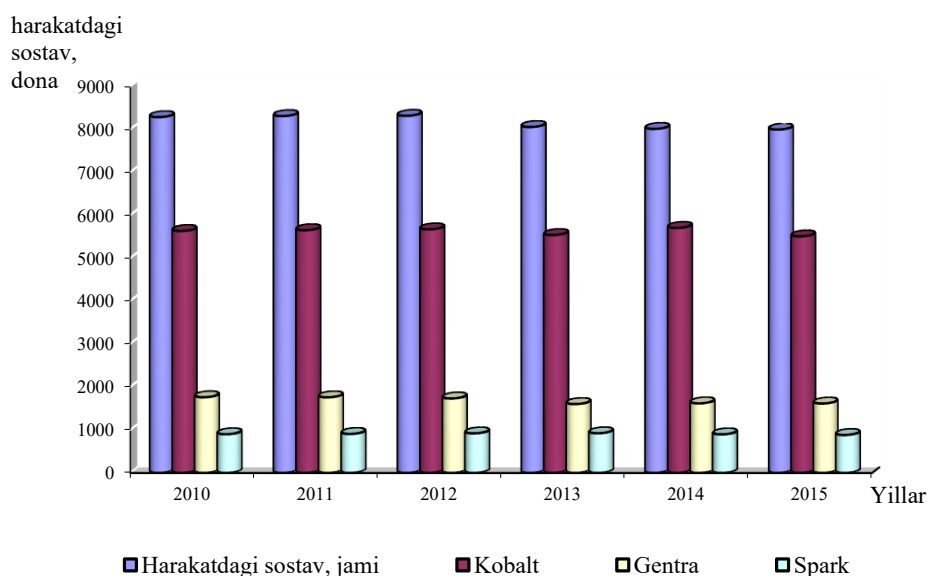
Jadval (diagramma, rasm, ‘snapshot’) nomi va uning tarkibidagi ma’lumotlar o‘zbek tilida lotin alifbosida keltirilgan bo‘lishi lozim.

Grafikni rasmiylashtirish namunasi

1-rasm. Iqtisodiy elementlar bo'yicha xarajatlar dinamikasi

Diagrammani rasmiylashtirish namunasi

2-rasm. "AVESTA" MCHJ tarkibidagi transport vositalari soni

Jadvallar va rasmlar manbalari havola shaklida berilganda, varaqning quyi qismida, malakaviy ish matnining pastida beriladi. Matndan keyin varaqning o'rtasigacha chiziq chizish va chiziq pastiga manbani yozish tavsiya etiladi. Bunda manba malakaviy ish matniga nisbatan kichikroq yozuv bilan yoziladi. Varaq pastida 2 sm joy qoldirish tavsiya etilgan. Manba yozilganda ham mana shu joyni bo'sh qoldirish, manbani uning tepasiga yozish talab qilinadi, ya'ni manba ko'rsatilganda varaqning eng pastki qismigacha yozish taqiqlanadi.

Ifodalar. BMIda ifodalar arab raqamlarida yoziladi va raqamlashtiriladi hamda ifoda tartib raqami nuqta bilan ajratiladi, masalan, 1.3 (birinchi bobning uchinchi ifodasi).

Masalan:

$$PV = \frac{CF}{(1+r)^t}, (1)$$

bunda, PV – joriy qiymat, CF – pul oqimlari, r – foiz (diskont) darajasi, t – davr.

Bitiruv malakaviy ishi yakunida foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati keltiriladi. Bunda talaba malakaviy ishni yozish mobaynida haqiqatda foydalanilgan adabiyotlarni ko‘rsatishi talab etiladi. Ish matnida iqtibos (цитата)lar keltirilgan yoki havola (ссылка)lar berilgan adabiyotlarning barchasi foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxatiga kiritilishiga alohida e‘tibor qaratish zarur. Malakaviy ishni bajarish jarayonida foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxatini tuzishning metodologik asosi bo‘lib quyidagi manbalarni keltirish mumkin. Jumladan:

- O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi;
- O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Farmonlari va Qarorlari;
- O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi Qarorlari va boshqa huquqiy-me‘yoriy hujjatlar;
- O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti asarlari va ma‘ruzalari (yuqoridagilarning barchasini ro‘yxat boshida ketma-ket keltirish tavsiya etiladi);
- Kitob va turkum nashrlari (adabiyotlar ro‘yxatida mualliflarni familiyasi ketma-ket berish tavsiya etiladi);
- Jurnal va gazetalardagi maqolalarga havolalari;
- Statistika va hisobot materiallarini keltirish mumkin.
- Xorijiy ilmiy nashrlar va internet saytlari;

- (ilova shaklida ham keltirish mumkin)

O‘zbekiston iqtisodchi olimlarining asarlari, xorijiy olimlar asarlari, davriy nashrlarda chop etilgan ilmiy ishlar ham ro‘yxatga kiritiladi. Bunda avvalo muallif nasl-nomasi, keyin asar nomi, asar turi (darslik, o‘quv qo‘llanmasi yoki boshqa turdagi asar) chop etilgan joyi va sanasi, asar jami necha varaqdan iborat ekanligi bayon etiladi. Ishini yozish jarayonida talaba oxirgi 5-10 yil ichida bosmadan chiqqan adabiyotlardan foydalanishi tavsiya etiladi.

Masalan:

1. Malikov T.S. , Jalilov R.T. Byudjet-soliq siyosati. O‘quv qo‘llanma. – Toshkent: “IQTISOD MOLIYA”, 2011. – 450 bet.

Mazkur qo‘llanmani 9 – ilovasida adabiyotlar ro‘yxatining namunaviy shakli berilgan.

BITIRUV MALAKAVIY ISHINING DASTLABKI HIMOYASI

Bitiruvchi talabalarni bitiruv malakaviy ishini dastlabki himoya qilish jarayoni ikki bosqichda amalga oshiriladi.

Dastlabki himoyani birinchi bosqichi 4 kursning 1 semestr yakunlarida o‘tqazilib, unda talaba tomonidan quyidagi ma’lumotlarni dastlabki himoya komissiya a’zolariga taqdim etishi talab qilinadi. Jumladan:

- ilmiy rahbar tomonidan tasdiqlangan bitiruv malakaviy ishi rejasi;
- bitiruv malakaviy ishining *kirish* qismi (mavzuni dolzarbligi, izlanishning maqsadi va vazifalari, izlanish ob’ekti, ishning predmeti va ma’lumot bazasi) aks ettiriladi;
- bitiruv malakaviy ishining 1 – bobini har bir paragrafi bo‘yicha mavzuning nazariy-huquqiy asoslari bayon etiladi;
- bitiruv malakaviy ishini yozish jarayonida foydalaniladigan adabiyotlar ro‘yxati taqdim etadilar.

Dastlabki himoyaning ikkinchi bosqichida talaba tomonidan quyidagi ma'lumotlar taqdim etiladi:

– talabani bitiruv oldi amaliyoti davrida amaliyot bazasining barcha ma'lumotlari bo'yicha bitiruv malakaviy ishining tahlil etilganlik darajasi asosida ishning 2-bobi dastlabki himoya komissiyasi a'zolariga bayon etiladi;

– bitiruv malakaviy ishining 3-bobi (ishning 2-bobi ya'ni, tahliliy qismidan kelib chiqib, mavzuni takomillashtirishga qaratiladi) taqdim etiladi;

– bitiruv malakaviy ishining *xulosa* qismi ko'rsatib beriladi.

BITIRUV MALAKAVIY ISHINI HIMOYA QILISH

Belgilangan tartibda rasmiylashtirilgan malakaviy ish talaba tomonidan rahbarga taqdim etiladi. Rahbar, malakaviy ish bilan tanishib chiqib, talab darajasida bajarilganligiga ishonch bildirgandan so'ng, ishni o'z taqrizi bilan birga kafedra mudiriga taqdim etadi. Taqrizda talabanning faolligi, qabul qilingan qarorlardagi yangiliklar va malakaviy ishning boshqa ijobiy tomonlari tavsiflanadi. Kafedra mudiri, taqdim etilgan materiallar asosida, malakaviy ishni talaba tomonidan Davlat attestatsiya komissiyasi (DAK) da himoya qilishga kiritish haqida qaror qabul qiladi. Agar, kafedra mudiri talabanning malakaviy ishini himoyaga kiritish mumkin emas deb hisoblasa, masala kafedra majlisida, rahbar ishtirokida muhokama etiladi. Bu holatda kafedra majlisining bayonnomasi fakultet dekani tomonidan tasdiq uchun rektorga takdim etiladi.

Himoyaga kiritilgan malakaviy ish taqrizga yuboriladi.

Taqrizchilar tarkibi bitiruvchilarni buyurtmachi soha mutaxassislari safidan tanlanadi. Moliya vazirligining hududiy boshqarma va bo'limlari hamda boshqa moliya tashkilotlari mutaxassislari taqrizchi sifatida tanlanadi. Taqrizchilar sifatida turdosh oliy o'quv yurtlarining professor va o'qituvchilari ham jalb etilishi mumkin.

Taqriz olingandan so'ng, kafedrada tuziladigan bitiruv malakaviy ishining

dastlabki himoyasi bo'yicha Attestatsiya hay'ati oldida malakaviy ishlarning dastlabki himoyasi o'tkaziladi. Dastlabki himoyada ijobiy baholangan bitiruv malakaviy ishlari ro'yxati fakultet dekaniga taqdim etiladi.

Fakultet dekani malakaviy ishni taqriz bilan himoya uchun DAKga yuboradi. Dekanat tomonidan kafedra bilan kelishilgan holda bitiruv malakaviy ishlarini himoya qilish reja jadvali ishlab chiqiladi. Uzrli sabab bilan bitiruv malakaviy ishini belgilangan muddatda himoya qilolmagan talabalarga rektorning qarori bilan, Davlat attestatsiya komissiyasining ishi yakunlanishiga qadar, boshqa muddatlarda himoya qilishga ruxsat beriladi.

Bitiruv malakaviy ishini himoya qilish tartibi O'zbekiston Respublikasi oliy o'quv yurtlari bitiruvchilarining yakuniy davlat attestatsiyasi to'g'risidagi Nizom asosida amalga oshiriladi.

Bitiruv malakaviy ishlarini baholash mezonlari kafedra tomonidan tayyorlanadi, Davlat attestatsiya komissiyalarining raislari ishtirokida muhokama qilinadi va oliy o'quv yurti ilmiy kengashi tomonidan tasdiqlanadi. Baholash mezonlarida bitiruv malakaviy ishi mavzusida ommaviy axborot vositalarida ilmiy maqolalarini chop etgan talabalarni rag'batlantirish ko'zda tutiladi.

Bitiruv malakaviy ishlari himoyasi davlat attestatsiya komissiyalarining ochiq majlislarida, a'zolarining uchdan ikki qismi ishtirok etgan holda o'tkaziladi.

Davlat attestatsiya komissiyalari institut rahbariyati va ilmiy-pedagogik kadrlari tarkibidan (attestatsiya komissiyasi tarkibining 50% dan ortiq bo'lmagan) va boshqa taklif etiladigan muassasalar vakillaridan – mazkur soha kadrlarini iste'molchilari bo'lmish korxonalar, tashkilot va muassasalarning etuk mutaxassislari, turdosh oliy o'quv yurtlarining etakchi professor-o'qituvchi va ilmiy xodimlari, muvofiq sohalar va O'zbekiston Respublikasi Fanlar Akademiyasi tizimidagi olimlardan shakllantiriladi.

Yakuniy Davlat attestatsiyasiga kiritilgan barcha turdagi attestatsiya sinovlarining natijalari o'zlashtirish ko'rsatkichlari (%ga nisbatan) bilan aniqlanadi va attestatsiya komissiyasining majlis bayoni belgilangan tartibda

rasmiylashtirilgandan so‘ng shu kunning o‘zida e‘lon qilinadi.

O‘zbekiston Respublikasi Oliy va o‘rta maxsus ta‘lim vazirligining “Me‘yoriy hujjatlarni tasdiqlash to‘g‘risida”gi 1998 yil 31 dekabr 362-sonli buyrug‘i bilan tasdiqlangan “O‘zbekiston Respublikasi oliy o‘quv yurtlari bitiruvchilarining yakuniy Davlat attestatsiyasi to‘g‘risidagi Nizom” va O‘zbekiston Respublikasi Oliy va o‘rta maxsus maxsus ta‘lim vazirligining 2010 yil 9 iyundagi 255-son buyrug‘i bilan yangi tahrirdagi “Institutda bakalavrlarning bitiruv malakaviy ish (BMI)ini bajarishga qo‘yiladigan talablar” va mazkur qo‘llanma Toshkent moliya instituti talabalari uchun bitiruv malakaviy ishini yozish va himoya qilish jarayonini tartibga soluvchi asosiy me‘yoriy hujjat hisoblanadi. Bitiruv malakaviy ishlarini tayyorlash va himoya qilish jarayonida ushbu hujjatlarda ko‘rsatilmagan boshqa hujjatlarni talab qilish, boshqa cheklovlar yoki talablarga yo‘l qo‘yilmaydi.

BMI himoyadan so‘ng (kamida 10 yil) oliy ta‘lim muassasasida saqlanadi. Har xil sabablar bo‘yicha BMI ni boshqa tashkilot yoki xodimlarga topshirish zaruriyati mavjud bo‘lganda (tatbiq etish, tanlovlar va hakoza), ishdan nusxa olinadi (ishning asl nusxasi oliy o‘quv yurtida qoldiriladi).

BITIRUV MALAKAVIY ISHINI BAHOLASH MEZONI

O‘zbekiston Respublikasi oliy va o‘rta maxsus ta‘lim vazirligining 1998 yil 31 dekabr 362 – sonli buyrug‘i bilan tasdiqlangan “Oliy o‘quv yurtlarida bakalavr bitiruv malakaviy ishini bajarishiga qo‘yladigan talablar” Nizomidan kelib chiqib, talabaning o‘zlashtirishi quyidagi mezonlarga asosan aniqlanadi:

Ball	Baho	Talabning bilim darajasi
86-100	A‘lo	Talaba tomonidan mustaqil xulosa va takliflar ishlab chiqilgan, ijodiy fikrlay olish, mustaqil mushohada yurita olish, olgan bilimlarini amalda qo‘llay olish, mohiyatini tushunish, aytib bera olish, mustaqil tasavvurga ega bo‘lish. YADAK a‘zolari savollariga 80-100% javob bera olish. Tadqiqot jarayonida aniqlangan muammolar bo‘yicha aniq echimini taqdim etish. BMI yozilishi

		jarayonida olib borilgan nazariy va amaliy izlanishlar asosida maqola yoki tezis chop etilganligi hisobga olinadi.
71-85	Yaxshi	Talaba tomonidan olib borilgan izlanishlar asosida xulosa va takliflar ishlab chiqilgan. Mustaqil mushohada yurita olish, olgan bilimlarini amalda qo'llay olish, mohiyatini tushunish, bilish, aytib berish va mustaqil tasavvurga ega bo'lish. YADAK a'zolari savollariga 60-90% javob bera olish.
55-70	Qoniqarli	Talaba tomonidan tanlangan mavzu bo'yicha olib borilgan tadqiqot natijalarini bayon qila olish, mohiyatini tushunish, bilish, aytib bera olish, tasavvurga ega bo'lish. Olib borilgan izlanishlar asosida xulosaga ega bo'lish. YADAK a'zolari savollariga 30-60% javob bera olish.
0-54	Qoniqarsiz	Aniq tasavvurga ega bo'lmaslik, tanlangan mavzuni bilmaslik, tushunmaslik. Yoki BMI ishida ko'chirmachilikka yo'l qo'yilishi. YADAK a'zolari savollariga 25% va undan kamiga javob berishi.

BITIRUV MALAKAVIY ISHINI TAYYORLASH VA HIMOYA QILISH GRAFIGI

№	Muddati	Bajariladigan ishlar
1.	Oktabr	Bitiruv malakaviy ishi mavzularini talabalarga taqdim etish. Talabalar tomonidan BMI mavzusini tanlash, tanlangan mavzu biriktirilishi to'g'risida ariza yozish. BMIning yozish uchun kafedra tomonidan rahbarlar biriktiriladi. Buyruq loyhasi tayyorlanadi.
2.	Noyabr - dekabr	Talaba rahbardan BMI rejasini tasdiqlatadi va ushbu reja bo'yicha BMI yozilishi bo'yicha topshiriq oladi. BMIning nazariy materiallari yig'iladi, o'rganib chiqiladi. BMI nazariy qismi bo'yicha tezis yoki maqolalar chop etiladi.
3.	Dekabr ikkinchi yarmi -Fevral	BMIning birinchi dastlabki himoyasi, 1 chi bob (ishning nazariy qismi) himoyasi.
4.	Mart	Bitiruv malakaviy amaliyoti joylaridan 2 chi bobga tegishli bo'lgan materiallarni yig'ish va o'rganib chiqish. Ularni tahlilini o'tqazish va 2 chi bobni yozish.
5.	Aprel	O'tkazilgan nazariy va amaliy tadqiqotlar natijasida 3 chi bobni va xulosalarni shakllantirish. 1,2,3 chi boblarni, xulosa, kirish va adabiyotlar ruyxatini yozib tugatish.

		BMI ni ilmiy rahbarga taqriz yozilishi uchun topshirish.
6.	Fevral, Mart, Aprel	BMI ni yozilishi jarayonida olib borilgan nazariy va amaliy tadqiqotlar asosida shakllantirilgan xulosalar bo'yicha tezis yoki maqolalar chop etiladi.
7.	May oyining ikkinchi yarmi	BMI ning ikkinchi yakuniy dastlabki himoyasi (ishning 95-100% taqdim etiladi). BMI bo'yicha tashqi taqrizni olish. BMI himoyasiga prezentatsiya tayyorlash.
8.	Iyun (BMI himoyasi kunidan kamida bir hafta oldin)	BMI ni kafedra mudiri va fakultet dekaniga taqdim etish. BMI ni muqova (pereplyot) qilish. BMI himoyasi ma'ruzasini tayyorlash.
9.	Iyun	BMI himoyasi

ILOVALAR

BITIRUV MALAKAVIY ISHINING NAMUNAVIY MAVZULARI

1-ilova

Oliy ta'limning bakalavriat bosqichi

5340600 – “Moliya” yo‘nalishi bo‘yicha bitiruvchi talabalarning bitiruv malakaviy ishi mavzularining

NAMUNAVIY RO‘YXATI

1. Aholi jamg‘armalarini tijorat banklariga jalb qilishning ob‘ektiv zarurligi
2. Aholini ijtimoiy himoyalashda maxalliy byudjetlarning tutgan o‘rni
3. Aholini ijtimoiy himoya qilishda byudjetdan tashqari fondlarning o‘rni va ahamiyati
4. Aholini ijtimoiy himoyalash tadbirlarini amalga oshirishda byudjetdan tashqari fondlarning ahamiyatini oshirish masalalari
5. Aholini ijtimoiy himoyalash xarajatlarini moliyalashtirishda davlat byudjeti mablag‘laridan foydalanish masalalari
6. Bank nazoratini mamlakat iqtisodiyotini yuksaltirishdagi o‘rni
7. Banklarning moliya bozoridagi investisiya faoliyatini rivojlantirish istiqbollari
8. Byudjet daromadlari shakllanishiga soliq imtiyozlarining ta’siri
9. Byudjet daromadlarini maksimallashtirida to‘g‘ri soliqlarning tutgan o‘rni oshirish masalalari.
10. Byudjet jarayonini amalga oshirishda Moliya vazirligini ahamiyatini oshirish masalalari
11. Byudjet mablag‘laridan maqsadli foydalanish ustidan nazoratni tashkil etish masalalari
12. Byudjet mablag‘laridan maqsadli foydalanishni nazorat qilishda G‘aznachilik organlari mas’uliyatini oshirish masalalari
13. Byudjet mablag‘laridan foydalanishda davlat nazoratini ta’minlash

yo‘llari

14. Byudjet muassasalalarini byudjetdan tashqari mablag‘lar hisobidan moliyalashtirishni takomillashtirish yo‘nalishlari

15. Byudjet tashkilotlari mablag‘laridan oqilona foydalanish va uning moliyaviy nazoratini mustahkamlash yo‘nalishlari

16. Byudjet tashkilotlari mablag‘laridan foydalanishni takomillashtirish masalalari

17. Byudjet tashkilotlari moliyasini samarali tashkil etish va boshqarish masalalari

18. Byudjet tashkilotlari xarajatlarini smeta asosida moliyalashtirishni takomillashtirish masalalari

19. Byudjet tashkilotlarini moliyaviy mablag‘ bilan ta‘minlashda moliyaviy nazoratni takomillashtirish masalalari

20. Byudjet tizimida mahalliy byudjetlarning daromadlaridan samarali foydalanishni takomillashtirish

21. Byudjet tizimida mahalliy byudjetlarning o‘rni va ular taraqqiyotining hozirgi zamon muammolari

22. Byudjetdan tashqari maqsadli fondlarning davlat byudjetidagi ahamiyatini oshirish masalalari

23. Byudjetdan tashqari fondlarni tashkil etishda xorij tajribalaridan foydalanish samaradorligi

24. Byudjetdan tashqari fondlarning moliyaviy nazoratini tartibga solish masalalari

25. G‘aznachilik tizimida byudjetlararo munosabatlarni tashkil etish va boshqarishni takomillashtirish masalalari

26. G‘aznachilik tizimida narxlar monitoringini moliyaviy nazorat samaradorligini oshirishdagi ahamiyati

27. G‘aznachilik tizimini takomillashtirishning xorij tajribasi va O‘zbekiston Respublikasida qo‘llash imkoniyati

28. Glaballashuv jarayonida xalqaro moliya munosabatlarning hozirgi

zamon muammolari

29. Globallashuv jarayonidagi davlat byudjeti barqarorligini ta'minlash muammolari va ularni bartaraf etish masalalari

30. Globallashuv sharoitida aholini ijtimoiy himoyalash tizimini takomillashtirish yo'nalishlari

31. Davlat byudjeti daromadlari va ularni oshirish istiqbollari

32. Davlat byudjeti daromadlari va xarajatlarini muvofiqlashtirishning samarali yo'nalishlari

33. Davlat byudjeti daromadlari ijrosini ta'minlashda soliq nazoratining ahamiyati

34. Davlat byudjeti daromadlari tarkibida umumdavlat soliqlari ulushini ko'paytirish istiqbollari

35. Davlat byudjeti daromadlarida egri soliqlarni o'rni va ularni undirish mexanizmlarini takomillashtirish masalalari

36. Davlat byudjeti daromadlarini oshirishda jahon amaliyoti va ularni O'zbekiston Respublikasida qo'llash istiqbollari

37. Davlat byudjeti daromadlarini shakllantirishda moliyaviy nazoratni samarali tashkil etish istiqbollari

38. Davlat byudjeti daromadlarini shakllantirishning samarali yo'llari

39. Davlat byudjeti daromadlarining byudjetlar o'rtasida taqsimlanishini takomillashtirish masalalari

40. Davlat byudjeti ijrosida G'aznachilik tizimining o'rni va ahamiyati

41. Davlat byudjeti mablag'laridan samarali foydalanish masalalari

42. Davlat byudjeti mablag'larini boshqarishda gaznachilik tizimining ahamiyati

43. Davlat byudjeti xarajatlarini samarali ishlatilishida Nazorat taftish Bosh boshqarmasining roli

44. Davlat byudjetida soliq tizimining o'rni, xorijiy tajribasi va uni O'zbekiston Respublikasida qo'llash imkoniyatlari

45. Davlat byudjetini shakllanishida soliq tizimining roli va ahamiyati

46. Davlat byudjetining g'azna ijrosi tizimini mustaxkamlashda mahalliy byudjetlar nazoratini tashkil etishdagi ahamiyati
47. Davlat byudjetining g'aznachilik ijrosi sharoitida ijtimoiy sohalarda byudjet mablag'laridan maqsadli foydalanishni tashkil etish yo'nalishlari
48. Davlat byudjetining daromadlari shakllanishini samarali tashkil etish masalalari
49. Davlat byudjetining soliqsiz daromadlari va ularni ko'paytirishda xorij tajribasi
50. Davlat investisiya siyosatini rivojlantirishning asosiy yo'nalishlari
51. Davlat qarzlari boshqarish masalalari
52. Davlat moliyaviy mablag'laridan samarali foydalanishda moliyaviy nazoratning ahamiyatini oshirish masalalari
53. Davlat moliyaviy nazoratining mohiyati, shakllari va ular taraqqiyotining hozirgi davr muammolari
54. Davlat moliyasini boshqarishda byudjet mablag'laridan samarali foydalanish istiqbollari
55. Davlat moliyasini boshqarishda moliyaviy nazoratning ahamiyati
56. Davlat moliyasini samarali tashkil etish va boshqarishni takomillashtirishda xorij tajribasining o'rni
57. Davlat xaridi va uni takomillashtirish masalalari
58. Davlatning byudjetdan tashqari maqsadli fondlari moliyaviy resurslaridan foydalanishni samarali tashkil etish yo'llari
59. Davlatning fiskal siyosati va uning moliyaviy barqarorlikka ta'siri
60. Jahon moliya bozorlari orqali O'zbekiston iqtisodiyotiga investisiyalarni jalb qilish masalalari
61. Jismoniy shaxslardan olinadigan soliqlarni byudjetga undirish tartiblarini takomillashtirish masalalari
62. Zamonaviy moliyaviy siyosatda natijaviylikka yo'naltirilgan byudjetlashtirish amaliyoti va uni O'zbekistonda joriy etish masalalari
63. Ijtimoiy soha xarajatlarini byudjetdan moliyalashtirishni samaradorligini

oshirish masalalari

64. Ijtimoiy fondlardan samarali foydalanish istiqbollari

65. Ijtimoiy xarajatlarini moliyalashtirishda davlat byudjeti mablag‘larining roli

66. Ijtimoiy-madaniy sohalar faoliyatini moliyalashtirish masalalari

67. Iqtisodiyotni rivojlantirishda bojxona nazoratining ahamiyatini oshirish yo‘llari

68. Iqtisodiyotni globalizatsiyalashuvi sharoitida davlat moliyasini boshqarishni modernizatsiyalash masalalari

69. Iqtisodiyotni diversifikatsiyalash sharoitida O‘zbekiston Respublikasiga chet el investisiyalarini jalb etishni takomillashtirish

70. Iqtisodiyotni modernizatsiyalash jarayonida pul – kredit siyosatini asosiy yo‘nalishlari

71. Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida aholi pul jamg‘armalarini oshirish istiqbollari

72. Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida davlat byudjeti barqarorligini ta’minlash masalalari

73. Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida Davlat moliyasini boshqarishda byudjet mablag‘laridan samarali foydalanish istiqbollari

74. Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida kichik biznes va xususiy tadbirkorlik faoliyatini moliyalashtirishni takomillashtirish istiqbollari

75. Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida kichik biznes korxonalarini moliyalashtirish manbalarini takomillashtirish

76. Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida korxonalar moliyaviy resurslaridan foydalanishni takomillashtirish yo‘nalishlari

77. Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida lizing munosabatlari rivojlanishining istiqbollari

78. Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida maxalliy ishlab chiqarishni rivojlantirishga soliq tizimining ta’siri

79. Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida moliya bozoridagi

muammolar va ularni hal etish masalalari

80. Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida moliya tizimini takomillashtirish masalalari

81. Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida Pensiya jamg'armasi faoliyatini samarali tashkil etish masalalari

82. Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida sug'urta bozorini takomillashtirish istiqbollari

83. Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida O'zbekiston Respublikasida byudjet-soliq nazoratini rivojlantirish yo'nalishlari

84. Iqtisodiyotni tartibga solishda korxonalar bankrotligini oldini olish va uni moliyaviy sog'lomlashtirish masalalari

85. Investision faoliyatni sug'urta yo'li bilan rag'batlantirishning amaliy masalalari

86. Investisiya loyihalarini amalga oshirishda moliyaviy risklar va ularni samarali boshqarish yo'nalishlari

87. Ishlab chikarish korxonalari moliyaviy resurslarini boshqarish yo'llari

88. Ishlab chiqarishni rag'batlantirishda korxonalardan olinadigan foyda solig'ining ahamiyati va undirish mexanizmini takomillashtirish

89. Kichik biznes va xususiy tadbirkorlik sub'ektlari faoliyatiga xorijiy investisiyalarni jalb etish masalalari

90. Kichik biznes korxonalari faoliyatini rivojlantirishda kredit tashkilotlarini o'rni va ahamiyati

91. Kichik biznes korxonalarida investisiya faoliyatini moliyalashtirish masalalari

92. Kichik biznes sub'ektlari uchun imtiyozlar-iqtisodiyotning rivojlanishi garovi

93. Kichik biznes sub'ektlarida bozor infratuzilmalarini takomillashtirish yo'nalishlari

94. Kichik biznes sub'ektlarini rag'batlantirishda soliqlarning roli

95. Kichik biznes sub'ektlarini soliqqa tortish masalalari

96. Kichik biznesni moliyaviy qo'llab-quvvatlash davlat tadbirlarining samaradorligini oshirish yo'nalishlari
97. Kichik biznesni rivojlantirishda soliq mexanizmidan foydalanish xorij tajribasi va uni O'zbekistonda qo'llash istiqbollari
98. Korporativ moliyaviy nazoratni samarali tashkil etish masalalari
99. Korxonalar aylanma mablag'larni moliyalashtirish manbalarining o'ziga xos xususiyatlari
100. Korxonalar bankrotligini oldini olish va ular faoliyatini sog'lomlashtirish yo'nalishlari
101. Korxonalar daromadlarning shakllanishi va ularni ko'paytirish masalalari
102. Korxonalar moliyaviy menejmentini samarali tashkil etish istiqbollari
103. Korxonalar moliyaviy ta'minotida bank kreditining roli va uni boshqarish masalalari
104. Korxonalar moliyasida asosiy vositalarni baholash mexanizmini takomillashtirish masalalari
105. Korxonalar moliyasida qimmatli qog'ozlar bo'yicha kliring asosida hisoblash tartibini takomillashtirishning jahon amaliyoti
106. Korxonalar moliyasida qimmatli qog'ozlarning investision jozibadorligini baholash yo'nalishlari
107. Korxonalar moliyasida moliyaviy risklarni kamaytirish yo'llari
108. Korxonalar moliyasida pul resurslarini samarali boshqarish yo'llari va pul oqimini prognozlashtirish
109. Korxonalar moliyasini nazorat qilish amaliyotini takomillashtirish masalalari
110. Korxonalar moliyasini nazorat qilish usullari va ularni samarali tashkil etish yo'llari
111. Korxonalar moliyasini samarali tashkil etishda korporativ boshqaruv mexanizmidan foydalanish istiqbollari
112. Korxonalar tomonidan to'lanadigan qo'shilgan qiymat solig'ining

byudjet daromadlaridagi o‘rni

113. Korxonalar faoliyatiga egri soliqlarning baholar barqarorligiga ta’sirini kamaytirish istiqbollari

114. Korxonalar faoliyatini rivojlantirishda kredit tashkilotlarini o‘rni va ahamiyati.

115. Korxonalarda maxsulot ishlab chiqarish tannarxini aniqlash usullari va ularni kamaytirish yo‘nalishlari

116. Korxonalarda moliyaviy rejalashtirish va moliyaviy boshqaruvdagi muammolarni bartaraf etish yo‘llari

117. Korxonalarda moliyaviy rejalashtirishni takomillashtirish yo‘llari

118. Korxonalarining moliyaviy resurslarini tashkil etish va samarali boshqarishni takomillashtirish masalalari

119. Korxonalarining rivojlanishida auditorlik nazoratining ahamiyati

120. Qimmatli qog‘ozlar bozori faoliyati ustidan olib boriladigan moliyaviy nazoratning ahamiyati

121. Qishloq xo‘jaligida tadbirkorlik taraqqiyotining moliyaviy muammolari

122. Qishloq ho‘jaligi korxonalarini faoliyatini moliyaviy resurslar bilan ta’minlashning hozirgi davr muammolari

123. Qo‘shilgan qiymat solig‘ini undirish mexanizmini takomillashtirishning xorij tajribasi

124. Lizing munosabatlarining shakllanishi, rivojlanishi va iqtisodiy ahamiyati

125. Mamlakat iqtisodiyotiga chet el investisiyalarini jalb qilishdagi muammolar va ularni bartaraf etish yo‘llari

126. Mamlakat moliya tizimida uy xo‘jaliklari moliyasining ahamiyati va uni rivojlantirish istiqbollari

127. Maxalliy byudjet – byudjet tizimining muhim bo‘g‘ini sifatida

128. Maxalliy byudjet daromadlarida soliqlar va yig‘imlarni samarali taqsimlanishini boshqarish masalalari

129. Maxalliy byudjetlardan ijtimoiy soha xarajatlarini samarali amalga

o'shinish masalalari

130. Maxalliy byudjetlarning davlat ijtimoiy siyosatidagi o'rnini oshirishda xorij tajribasi

131. Mahalliy byudjeti daromadlari tarkibida mahalliy soliqlar va yig'imlar ulushini ko'paytirish istiqbollari

132. Mahalliy byudjetlar daromad manbalarini mustahkamlashda moliyaviy nazoratni tashkil etish masalalarining xorijiy amaliyoti.

133. Mahalliy byudjetlar daromadlari va xarajatlarini samarali boshqarish yo'llari

134. Mahalliy byudjetlar daromadlari shakllanishida mahalliy soliqlarning rolini oshirish yo'nalishlari

135. Mahalliy byudjetlar daromadlarini mustahkamlashda mahalliy soliqlarning o'rnini va ahamiyati

136. Mahalliy byudjetlar moliyaviy manbalarini mustahkamlashning jahon amaliyoti tajribalari va ularni qo'llash imkoniyatlari

137. Mahalliy byudjetlar xarajatlarini optimallashtirish masalalari

138. Mahalliy byudjetlar xarajatlarini samarali boshqarishda xorijiy amaliyoti va uni O'zbekistonda qo'llash imkoniyatlari

139. Mahalliy byudjetlarning barqaror daromad bazasini mustahkamlash masalalari

140. Mahalliy byudjetlarning daromad va xarajatlarini tartibga solishni takomillashtirishning asosiy yo'nalishlari

141. Mahalliy byudjetlarning daromadlari va xarajatlari tarkibi hamda ularni takomillashtirish

142. Mahalliy byudjetlarning daromadlari va xarajatlarini takomillashtirish masalalari

143. Mahalliy byudjetlarning daromadlarini oshirishda mahalliy soliqlarning rolini oshirish masalalari

144. Mahalliy soliqlar va yig'imlarni undirish usullari va byudjetga to'lash mexanizmini takomillashtirish

145. Mahalliy soliqlar va yig'implarni undirishni takomillashtirish yo'nalishlari
146. Milliy iqtisodiyotning rivojlanishida xorijiy investisiyalarni jalb qilishning ustuvor yo'nalishlari
147. Moliya bozorida qimmatli qog'ozlar emissiyasi va uni samarali tashkil etish masalalari
148. Moliya nazoratining mamlakat iqtisodiyotini yuksaltirishdagi o'rni
149. Moliya tizimidagi muammolar, inqirozlar davrida moliyaviy resurslarni boshqarish yo'llari
150. Moliyaviy rejalashtirishning umumdavlat va hududiy darajalaridagi o'ziga xos xususiyatlari
151. Moliyaviy risklar va ularni boshqarish amaliyoti
152. Moliyaviy-iqtisodiy inqirozlarning xalqaro moliya munosabatlariga ta'siri
153. Monetar siyosatning boshqarish instrumentlarini takomillashtirish yo'nalishlari
154. Mustaqil nazoratning korxonalar moliyaviy barqarorligini oshirishdagi ahamiyati
155. Oliy ta'lim muassasalarini moliyalashtirish masalalari
156. Respublika yo'l jamg'armasining faoliyatini tashkil etishning o'ziga xos xususiyatlari
157. Rivojlanayotgan davlatlarning davlat moliyasini boshqarish yo'llari va ularni O'zbekistonda qo'llash imkoniyatlari
158. Rivojlangan davlatlar soliq tizimi va uni O'zbekistonda qo'llash imkoniyatlari.
159. Soliq nazoratini mamlakat iqtisodiyotini rivojlantirishdagi ahamiyati
160. Soliq siyosati va uni takomillashtirishning asosiy yo'nalishlari
161. Soliq siyosatini erkinlashtirishda to'g'ri soliqlarni undirish mexanizmini takomillashtirish
162. Soliqlarni byudjetlararo taqsimlash mexanizmini takomillashtirish

163. Soliqlarning byudjet daromadlarini tashkil qilishdagi o‘rni va ahamiyati
164. Sug‘urta kompaniyalari moliyasini samarali tashkil etish va boshqarish istiqbollari
165. Sug‘urta sohasidagi davlat siyosatining ustuvor yo‘nalishlari
166. Sug‘urta tashkilotining xarajatlari va ularni optimallashtirish yo‘llari
167. Sug‘urta tashkilotlarini moliyaviy resurslaridan samarali foydalanish masalalari
168. Sug‘urtada vositachilik faoliyatini rivojlantirish masalalari
169. Ta‘lim sohasini moliyalashtirishda Maktab ta‘limini rivojlantirish jamg‘armasi faoliyatini kuchaytirish istiqbollari
170. Tijorat banklari kredit portfelini moliyaviy nazorat qilish masalalari
171. Tijorat banklarini O‘zbekiston valyuta bozoridagi tutgan o‘rni
172. Tijorat banklarining investision faolligini oshirish yo‘llari
173. To‘g‘ri soliqlar va ularning iqtisodiyotda tutgan o‘rni
174. To‘g‘ri soliqlar va ularning ishlab chiqarish samaradorligiga ta‘siri
175. To‘g‘ri soliqlarning davlat byudjetidagi ahamiyati va roli
176. O‘zbekiston iqtisodiyotiga xorijiy investisiyalarni jalb etish va ularni moliyaviy ta‘minlashni rivojlantirish yo‘nalishlari
177. O‘zbekiston iqtisodiyotini rivojlantirishda xalqaro moliya munosabatlarining rolini oshirish
178. O‘zbekiston Respublikasi byudjet tizimida mahalliy byudjetlarning o‘rni va ular taraqqiyotining hozirgi davr xususiyatlari
179. O‘zbekiston Respublikasi Davlat byudjetining daromadlarini o‘rta muddatli rejalashtirish takomillashtirish masallarini
180. O‘zbekiston Respublikasi iqtisodiyot tarmoqlariga xorijiy investisiyalarni jalb qilish imkoniyatlari
181. O‘zbekiston Respublikasi moliya tizimining o‘ziga xos xususiyatlari, va uni samarali tashkil etish masalalari
182. O‘zbekiston Respublikasi sug‘urta xizmatlari bozori uning rivojlanish shakllari va yo‘llari

183. O‘zbekiston Respublikasi tiklanish va taraqqiyot jamg‘armasining faoliyatini tashkil etishning o‘ziga xos xususiyatlari
184. O‘zbekiston Respublikasida kichik biznes sub’ektlari faoliyatini moliya-kredit mexanizmi orqali tartibga solish yo‘llari
185. O‘zbekiston Respublikasida kichik biznes sub’ektlarini qo‘llab-quvvatlash mexanizmi va uni takomillashtirish masalalari
186. O‘zbekiston Respublikasida moliya bozori faoliyatini takomillashtirish masalalari
187. O‘zbekiston Respublikasida pensiya jamg‘armasi mablag‘larini sarflanishini takomillashtirish masalalari
188. O‘zbekiston Respublikasida pensiya tizimini takomillashtirishning asosiy yo‘nalishlari
189. O‘zbekiston Respublikasida soliq tizimini takomillashtirishning ustivor yo‘nalishlari
190. O‘zbekiston Respublikasida xalqaro lizing operatsiyalaridan foydalanishning afzalliklari
191. O‘zbekiston Respublikasining investisiya muhiti va uning jozibadorligi.
192. O‘zbekiston Respublikasining investisiya siyosati va uning ustivor yo‘nalishlari
193. O‘zbekiston Respublikasining sug‘urta tizimi va uni takomillashtirish istiqbollari
194. O‘zbekiston Respublikasining xalqaro moliyaviy institutlar bilan o‘zaro aloqalarini takomillashtirish yo‘llari
195. O‘zbekiston sug‘urta bozori rivojlanishining mintaqaviy muammolari
196. O‘zbekistonda agrosug‘urtaning zamonaviy holati va rivojlantirish istiqbollari
197. O‘zbekistonda byudjet tizimi va byudjet munosabatlarini takomillashtirish masalalari
198. O‘zbekistonda jozibador investisiya muhitini shakllantirish va xorijiy investisiyalarni jalb qilish yo‘nalishlari

199. O‘zbekistonda kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirishning moliyaviy-iqtisodiy mexanizmi
200. Umumdavlat soliqlarini mahalliy byudjetlar o‘rtasida taqsimlash zarurligi
201. Umumlashtirilgan Davlat byudjeti daromadlarini rejalashtirish masalalari
202. Fermer xo‘jaliklari faoliyatini moliyalashtirishda banklarning kredit resurslaridan foydalanish imkoniyatlari
203. Xalq ta‘lim muassasalari faoliyatini moliyalashtirish mexanizmi va uni takomillashtirish yo‘nalishlari
204. Xalq ta‘lim muassasalarini moliyalashtirishni ustivor yo‘nalishlari
205. Xalq ta‘limi tizimini isloh qilishni moliyaviy ta‘minlash masalalari
206. Xalq ta‘limini moliyalashtirishda mahalliy byudjetlar daromadlaridan foydalanish imkoniyatlari
207. Xalqaro moliya munosabatlarida O‘zbekistonning tashqi iqtisodiy faoliyatini takomillashtirish istiqbollari
208. Xalqaro moliya munosabatlarida xalqaro iqtisodiy integratsiyaning mamlakatlar iqtisodiyotini rivojlantirishdagi rolini kuchaytirish masalalari
209. Xalqaro moliya munosabatlarida xalqaro savdo operatsiyalari va uni moliyalashtirish istiqbollari
210. Xorijiy investisiyalar – milliy iqtisodiyotni moliyalashtirish manbai sifatida
211. Xorijiy investisiyalar ishtirokidagi korxonalar moliyaviy resurslarini shakllanishining o‘ziga xos xususiyatlari
212. Xorijiy investisiyalarni jalb qilishning Osiyo yo‘lbarlari mamlakatlari tajribasi va uni O‘zbekistonga tadbiq etish istiqbollari
213. Xududlar moliyaviy saloxiyatini oshirishda moliya bo‘limlarning axamiyatini oshirish masalalari
214. Xo‘jalik yurituvchi sub’ektlari faoliyatida biznes-rejaning ahamiyati
215. Xo‘jalik yurituvchi sub’ektlarni bankrot bo‘lish sabablari va ularni

bankrotlikdan chiqarish chora-tadbirlari

216. Xo‘jalik yurituvchi sub’ektlarning moliyaviy barqarorligini ta’minlash yo‘llari

217. Xo‘jalik yurituvchi sub’ektlarning moliyaviy resurslarini shakllantirish masalalari

218. Halqaro lizing munosabatlarini tashkil qilish va takomillashtirish masalalari

219. Hududiy iqtisodiyot va mahalliy byudjetlarni rivojlantirish strategiyasi

220. Hududlarni rivojlanishida xorijiy investisiyalarning tutgan o‘rni

221. Hududlarning moliyaviy resurslari va ulardan foydalanish samaradorligini oshirish yo‘llari

222. Yegri soliqlarning byudjet daromadlarini shakllantirishdagi ahamiyatining xorij tajribasi va uni O‘zbekistonda qo‘llash istiqbollari

Toshkent moliya instituti
Moliya-iqtisod fakulteti
«Moliya» kafedrasi mudiri,
_____ga
IV kurs MM___-guruhi talabasi

_____tomonidan

A R I Z A

Menga bitiruv malakaviy ishi yozish uchun 5340600 – «Moliya» ta'lim yo'nalishiga mos bo'lgan (№ __) «_____»

_____» mavzusini o'z xohishim bilan olib, tanishib, o'rganganligimni inobatga olib, ushbu mavzuni biriktirib berishingizni so'rayman.

_____ kun

_____ shaxsiy imzo

_____ F.I.Sh

Mavzularni tarqatishga masul shaxs:

_____ shaxsiy imzo

_____ F.I.Sh

**“TASDIQLAYMAN”
“Moliya” kafedrası mudiri**

“ ___ ” _____ 201_ yil

**Toshkent moliya institut “Moliya” kafedrası “Moliya” ta’lim yo‘nalishi
bo‘yicha bajariladigan**

**BITIRUV MALAKAVIY ISH
TOPSHIRIG‘I**

1. _____ guruhi talabasi _____ ning
(familiyasi, ismi-sharifi)
« _____
_____ » mavzusidagi bitiruv malakaviy ishi
institut rektorining 201_ yil __ _____ dagi “ ___ ” - sonli buyrug‘i bilan
tasdiqlangan.
2. Bitiruv malakaviy ishini dastlabki himoyaga topshirish muddati

3. Bitiruv malakaviy ishini bajarish yuzasidan talab etiladigan
ma’lumotlar _____

4. Bitiruv malakaviy ishining kirish, boblari va xulosalarini bajarish yuzasidan
bajariladigan masalalar _____

5. Ishlab chiqilishi belgilangan jadvallar (soni va nomlari keltirilsin)

Topshiriq berilgan sana _____

Ilmiy rahbar (imzo) _____
(familiyasi, ismi-sharifi, ilmiy darajasi va ilmiy unvoni)

Topshiriqni olgan talaba _____
(familiyasi, ismi-sharifi, sana va imzo)

Bitiruv malakaviy ishining titul varag'i
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY VA O'RTA
MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI (14 shrift)

TOSHKENT MOLIYA INSTITUTI (14 shrift)

MOLIYA-IQTISOD FAKULTETI (14 shrift)

«MOLIYA» KAFEDRASI (14 shrift)

MUHAMMADIEV MUROD FAXRIDDINOVICH (14 shrift)

«KORXONALARDA MOLIYAVIY BARQARORLIGINI
TA'MINLASHDA RISKLARNI BOSHQARISH» (16 shrift)

« HIMOYAGA RUXSAT ETILDI »
«Moliya» kafedra mudiri

« _____ » _____ 201_ y.

Ilmiy rahbar: _____

TOSHKENT – 201_

Titul varag'ining orqa tomoni

Men, _____,
ushbu bitiruv malakaviy ishini mustaqil bajardim, ko'chirmachilik holati
yo'qligiga javob beraman. Ko'chirmachilakka yo'l qo'ygan holatimda bitiruv
malakaviy ishim kafedra mudiri taqdimnomasiga asosan rektor buyrug'i bilan
bekor qilinishi va "qoniqarsiz" baho qo'yilishini bilaman.

«__» _____ 201_ y.

(Talabanning F.I.Sh. va imzosi)

Bitiruv malakaviy ishining namunaviy rejasi

MUNDARIJA

KIRISH	3
1 BOB. KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISHNING MOLIYAVIY-IQTISODIY MEXANIZMINI NAZARIY – HUQUQIY ASOSLARI...	7
1.1 Iqtisodiyotni modernizatsiyalashuvi sharoitida kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning roli va ahamiyati	7
1.2 Kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirishning moliyaviy-iqtisodiy mexanizmlari.....	14
1.3 Kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirishning moliyaviy-iqtisodiy mexanizmini xuquqiy asoslari.....	20
Birinchi bob bo'yicha xulosalar.....	21
2 BOB. KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISHNING MOLIYAVIY-IQTISODIY MEXANIZMLARINI AMALDAGI HOLATI TAHLILI.	22
2.1 Mamlakat YaIMda kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning asosiy ko'rsatkichlari tahlili	22
2.2 Kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni moliyaviy-iqtisodiy mexanizmlari tahlili	29
2.3 Kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni mikromoliyalashtirish amaliyoti tahlili	37
Ikkinchi bob bo'yicha xulosalar.....	42
3 BOB. O'ZBEKISTON KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISHNING MOLIYAVIY-IQTISODIY MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI	43
3.1 Kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirishda kreditlarni rolini oshirish masalalari	43
3.2 Milliy iqtisodiyotda kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirish yo'nalishlari	52
Uchinchi bob bo'yicha xulosalar.....	60
XULOSA	61
FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI	65
ILOVALAR.....	70

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yhatining namunaviy shakli

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YHATI

I. O'zbekiston Respublikasi Qonunlari, Prezident Farmonlari va qarorlari, Vazirlar Mahkamasi qarorlari

1.1. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. – Toshkent: O'zbekiston, 2010.

1.2. O'zbekiston Respublikasining Soliq kodeksi: Rasmiy nashr – O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi. – T.: «Adolat», 2014 y. – 400 b.

1.3. O'zbekiston Respublikasining Budget kodeksi // O'zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari to'plami, 2013-yil., 52-I-son.

1.4. O'zbekiston Respublikasining 2014 yil 4 dekabrda "Soliq va byudjet siyosatining 2015 yilga mo'ljallangan asosiy yo'nalishlari qabul qilinganligi munosabati bilan O'zbekiston Respublikasining ayrim qonun hujjatlariga o'zgartish va qo'shimchalar kiritish to'g'risida"gi O'RQ-379-sonli Qonuni.

1.5. O'zbekiston Respublikasining "Soliq maslahati to'g'risida"gi Qonuni, - T.: Xalq so'zi, 2006 yil, 21 sentyabr.

1.6. O'zbekiston Respublikasining «Davlat soliq xizmati to'g'risida»gi Qonuni. -T.: Xalq so'zi, 1997 yil, 29 avgust. 1-2 bet.

1.7. O'zbekiston Respublikasining 2007 yil 2 oktabrdagi O'RQ-117sonli «Avtomobil yo'llari to'g'risida» Qonuni.

1.8. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Keksalarni e'zozlash yili" Davlat dasturi to'g'risida"gi 2015 yil 18 fevraldagi PQ-2302-son Qarori.

1.9. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Keksalarni ijtimoiy himoya qilish va moddiy qo'llab-quvvatlashni yanada kuchaytirish bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi 2015 yil 14-apreldagi PF-4715-son Farmoni.

1.10. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2015 yil 15 maydagi Farmoni "Xususiy mulk, kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni ishonchli himoya qilishni ta'minlash, ularni jadal rivojlantirish yo'lidagi to'siqlarni bartaraf etish

chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-4725-sonli Farmoni.

1.11. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Ikkinchi jahon urishi qatnashchilarini rag'batlantirish to'g'risida" 2014-yil 18-apreldagi PF-4616-son Farmoni.

1.12. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2014 yil 9 dekabrdaagi "O'zbekiston Respublikasining Prezidentining ayrim Farmonlariga o'zgartishlar kiritish to'g'risida"gi PF-4677-sonli Farmoni.

1.13. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2014 yil 4 dekabrdaagi «O'zbekiston Respublikasining 2015 yilgi asosiy makroiqtisodiy ko'rsatkichlari va davlat budjeti parametrlari to'g'risida»gi PQ-2077 sonli Qarori.

1.14. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2013 yil 25 dekabrdaagi «O'zbekiston Respublikasining 2014 yilgi asosiy makroiqtisodiy ko'rsatkichlari va davlat budjeti parametrlari to'g'risida»gi PQ-2099 sonli Qarori.

1.15. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2012 yil 25 dekabrdaagi «O'zbekiston Respublikasining 2013 yilgi asosiy makroiqtisodiy ko'rsatkichlari va davlat budjeti parametrlari to'g'risida»gi PQ-1887 sonli Qarori.

1.16. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2011 yil 30 maydaagi "2011-2015 yillarda yolg'iz keksalar, pensioner va nogironlarni ijtimoiy himoya qilishni yanada kuchaytirish bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi Qarori.

1.17. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2011 yil 30 dekabrdaagi «O'zbekiston Respublikasining 2012 yilgi asosiy makroiqtisodiy ko'rsatkichlari va davlat budjeti parametrlari to'g'risida»gi PQ-1675 sonli Qarori.

1.18. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2010 yil 24 dekabrdaagi «O'zbekiston Respublikasining 2011 yilgi asosiy makroiqtisodiy ko'rsatkichlari va davlat budjeti parametrlari to'g'risida»gi PQ-1449 sonli Qarori.

1.19. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2009 yil 26 yanvardaagi «Oziq-ovqat mahsulotlari ishlab chiqarishni kengaytirish va ichki bozorni to'ldirish yuzasidan qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida»gi PQ-1047-sonli Qarori.

1.20. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2009 yil 27 yanvardaagi

«2009 yilda sanoat kooperatsiyasi asosida tayyor mahsulotlar, butlovchi buyumlar va materiallar ishlab chiqarishni mahalliyashtirish dasturi to'g'risida»gi PQ-1048-sonli Qarori.

1.21. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2009 yil 29 yanvardagi «Uy-joy jamg'armaini foydalanishga tayyor xolda topshirish shartlarida rekonstruktsiya qilish va ta'mirlash bo'yicha pudrat ishlarini kengaytirishni ragbatlantirishga doir ko'shimcha chora-tadbirlar to'grisida»gi PQ-1051 sonli Qarori.

1.22. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2008 yil 21 maydagi «2010 yilga qadar O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatish va servis sohasini rivojlantirishni jadallashtirish qo'shimcha chora-tadbirlari to'g'risida»gi PQ-640 sonli Qarori.

1.23. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2015 yil 1 maydagi 108-sonli «2015 yilda umumiy foydalaniladigan xalqaro va davlat ahamiyatidagi avtomobil yo'llarini mukammal ta'mirlash Dasturi to'g'risida»gi Qarori.

1.24. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2003 yil 21 avgustdagi 361-sonli «“O'zavtoyol” Davlat-aktsiyadorlik kompaniyasi va O'zbekiston Respublikasi Moliya vazirligi huzuridagi respublika yo'l jamg'armasi faoliyatini tashkil etish masalalari to'g'risida»gi Qarori.

1.25. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2000 yil 23 dekabrda 498-sonli “Byudjetdan tashqari pensiya jamg'armasi mablag'larini shakllantirish va xarajat qilish tartibi to'g'risidagi Nizomni tasdiqlash to'g'risida”gi Qarori

1.26. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2001 yil 1 yanvardan kuchga kirgan 444-sonli «O'zbekiston Respublikasi Pensiya ta'minoti tizimini takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida»gi Qarori.

II. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti asarlari

2.1. Karimov I.A. 2015 yilda iqtisodiyotimizda tub tarkibiy o'zgarishlarni amalga oshirish, modernizatsiya va diversifikatsiya jarayonlarini izchil davom

ettirish hisobidan xususiy mulk va xususiy tadbirkorlikka keng yo‘l ochib berish – ustuvor vazifamizdir. Xalq so‘zi, 2015 yil 17 yanvar.

2.2. Karimov I.A. 2014 yil yuqori o‘shish sur‘atlari bilan rivojlanish, barcha mavjud imkoniyatlarni safarbar etish, o‘zini oqlagan islohotlar strategiyasini izchil davom ettirish yili bo‘ladi. – Toshkent, 2014. – 64 b.

2.3. Karimov I.A. Bosh maqsadimiz – keng ko‘lamli islohotlar va modernizatsiya yo‘lini qat‘iyat bilan davom ettirish. Xalq so‘zi, 2013 yil 19 yanvar.

2.4. Karimov I.A. 2012 yil Vatanimiz taraqqiyotini yangi bosqichga ko‘taradigan yil bo‘ladi. – T.: “O‘zbekiston”, 2012. – 36 b.

2.5. Karimov I.A. Demokratik islohotlarni yanada chuqurlashtirish va fuqarolik jamiyatini shakllantirish - mamlakatimiz taraqqiyotining asosiy mezonidir.–T.: 19.T. O‘zbekiston, 2011.

2.6. Karimov I.A. Mamlakatimizda demokratik islohotlarni yanada chuqurlashtirish va fuqarolik jamiyatini rivojlantirish konsepsiyasi (O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Qonunchilik palatasi va Senatining qo‘shma majlisidagi ma‘ruza), “Xalq so‘zi”, 2010 yil 12 noyabr (№ 220).

2.7. Karimov I.A. Barcha reja va dasturlarimiz Vatanimiz taraqqiyotini yuksaltirish, xalqimiz farovonligini oshirishga xizmat qiladi. Xalq so‘zi, 2011 yil 22 yanvar.

2.8. Karimov I.A. Asosiy vazifamiz – vatanimiz taraqqiyoti va xalqimiz farovonligini yanada yuksaltirishdir – T.: “O‘zbekiston”, 2010. 80 bet.

2.9. Karimov I.A. Jahon moliyaviy-iqtisodiy inqirozi, O‘zbekiston sharoitida uni bartaraf etishning yo‘llari va choralari.-T.: «O‘zbekiston», 2009 yil. 56 bet.

2.10. Karimov I.A. «Mamlakatimizni modernizatsiya qilish va yangilashni izchil davom ettirish- davr talabi» -T.: Xalq so‘zi, 14 fevral, 2009 yil.

2.11. Karimov I.A. “Inson manfaatlari ustuvorligini ta‘minlash – barcha islohot va o‘zgarishlarimizning bosh maqsadidir” – T.: “Xalq so‘zi”, 2008 yil 9 fevral.

2.12. Karimov I.A. O‘zbekistonning 16 yillik mustaqil taraqqiyot yo‘li. – T.: “O‘zbekiston”, 2007 yil. 39-40 betlar.

2.13. Karimov I.A. “Yangilanish va barqaror taraqqiyot yo‘lidan yanada izchil harakat qilish, xalqimiz uchun farovon turmush sharoiti yaratish – asosiy vazifamizdir”. – “Xalq so‘zi”, 2007 yil 13 fevral.

2.14. Karimov I.A. «Mamlakatimiz taraqqiyotining qonuniy asoslarini mustahkamlash faoliyatimiz mezonini bo‘lishi darkor». –T.: Xalq so‘zi, 2006 yil 25 fevral.

2.15. Karimov I.A. «Erishilgan yutuqlarni mustahkamlab, yangi marralar sari izchil harakat qilishimiz lozim». – T.: Xalq so‘zi, 2006 yil 11 fevral.

2.16. Karimov I.A. «Bizning bosh maqsadimiz - jamiyatni demokratlashtirish va yangilash, mamlakatni modernizatsiya va isloh etishdir». – T: Xalq so‘zi, 2005 yil 29 yanvar.

2.17. Karimov I.A. O‘zbekiston buyuk kelajak sari. – T.: O‘zbekiston, 1998. 358 b.

2.18. Karimov I.A. “O‘zbekiston iqtisodiy islohotlarni chuqurlashtirish yo‘lida”. T.: O‘zbekiston, 1995 yil.

III. Asosiy adabiyotlar

3.1 Xudoyqulov S.K. Soliq tizimi. O‘quv qo‘llanma. T.: “ILM ZIYO”, 2012. – 340 b.

3.2 O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti I.A.Karimovning 2011 yilda mamlakatimizni ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirish yakunlari va 2012 yilga mo‘ljallangan eng muhim ustuvor yo‘nalishlarga bag‘ishlangan O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining majlisidagi “2012 yil Vatanimiz taraqqiyotini yangi bosqichga ko‘taradigan yil bo‘ladi” mavzusidagi ma‘ruzasini o‘rganish bo‘yicha o‘quv qo‘llanma. – “O‘qituvchi” NMIU, 282 b.

3.3 T.S.Malikov, P.T.Jalilov. Byudjet-soliq siyosati, - T.: “Akademnashr” 2011 y. 154 b.

3.4 Vahobov A., Jo‘raev A. Soliqlar va soliqqa tortish. Darslik- T.:Sharq,

2009. 448 bet.

3.5 Xaydarov N.X. Soliqlar va soliqqa tortish masalalari. – T.: “Akademiya”, 2007. – B.99.

3.6 Yahyoev Q.A. Soliqqa tortish nazariyasi va amaliyoti, Darslik (qayta ishlangan)- T.: Fan va texnologiyalar markazi, 2003.-247 bet.

3.7 Nalogi i nalogooblojenie: ucheb. /Pod red. I.A. Mayburova. – M.: YuNITI-DANA, 2010. – 559 s.

3.8 Milyakov N.V. Nalogi i nalogooblojenie: Uchebnik. — 7-e izd., pererab. i dop. — M.: INFRA-M, 2008. - 520 s.

IV. Qo’shimcha adabiyotlar

4.1 A.Vohobov, Z.Srojiddinova, O‘zbekiston Respublikasi Davlat byudjeti. O‘quv qo‘llanma. – Toshkent: “Iqtisod-moliya”, 2002 yil.

4.2 Mityukova E.S. Nalogovoe planirovanie: analiz realnix sxem. – M.: Eksmo, 2011. – 308 s.

4.3 Molchanov S.S. Nalogi: raschet i optimizatsiya. – M.: Eksmo, 2010.– 544s.

4.4 Nalogi i nalogooblojenie: Uchebnik. / Pod. red. I.A. Mayburova. 2-e izd., pererab. i dop. – M.: YuNITI-DANA, 2008.-511s.

4.5 Paskachev A. B. Nalogi i nalogooblojenie : ucheb. posobie. — M.: Visshee obrazovanie, 2008. — 384 s.

4.6 Malikov T. Soliqqa tortishning dolzarb masalalari. Toshkent. 2000 yil. 276-bet.

V. Davriy nashrlar, statistik hisobotlar va to‘plamlar

5.1 Qosimova G.A. Pensiya ta’minotida ijtimoiy risklarni kamaytirish masalalari. \ Moliya. 2013. 3-son. 108-112b.

5.2 Qosimova G.A. Aripov K. Fuqarolarning jamg‘arib boriladigan pensiya ta’minotida xorijiy tajribalardan foydalanish. \ Biznes-Ekspert. 2013. 9-son. 50-52b.

5.3 Sharopova M. Ijtimoiy soha xarajatlari samaradorligini oshirishda budjetdan moliyalashtirish tamoyillarining ahamiyati. // Moliya. -Toshkent. 2013. №1. – B. 32-35.

5.4 Abdullaev M. Zamonaviy pensiya tizimi va uning istiqbollari. // Bozor, pul va kredit. -Toshkent. 2012. -№6. – B.8-12.

5.5 Axmedov M. Iqtisodiyotda “uzun” moliyaviy resurslar salmog‘ini oshirishda nodavlat pensiya jamg‘armasining ahamiyati. // Moliya. -Toshkent. 2012. №2. – B.132.

5.6 Nurumbetov R.K. Mintaqalarda pensiya ta‘minoti tizimini takomillashtirish masalalari. Mintaqalarni barqaror rivojlantirish va milliy iqtisodiyotning hududiy muvozanatligini ta‘minlash masalalari. Respublika ilmiy-amaliy anjuman tezislar to‘plami. Toshkent. Toshkent Moliya instituti. 2012 yil. 17may. –B.366-369.

5.7 Mamlakatimizni yangilash va modernizatsiya qilish sharoitida kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirishda soliq tizimining rolini oshirish masalalari.- T.:TDIU, 2011 yil 16 mart.

5.8 Olimjonov. O. Bozor iqtisodiyotiga o‘tish davrida soliq siyosati. «Hayot va iqtisod», 1992. 5-son.

5.9 Malikov T.S. “Soliqlar va imtiyozlar dialektikasi”- “Iqtisodiyot va hisobot”. 1997. /2 maqola/ №12.

5.10 Chernik D.G. «Nalogi v rinochnoy ekonomike», «Finansi», M.: 1992, - №3. s.19 s.21.

5.11 “Soliqlar va bojxona xabarлари» gazetasi.

5.12 Soliq to‘lovchining jurnali.

5.13 O‘zbekiston Respublikasi soliq organlari faoliyatining 2013 yilgi natijalari. - T.: DSQ, 2014.

5.14 O‘zbekiston iqtisodiyoti axborot-tahliliy byulleteni 2014 yil.

VI. Internet saytlari

6.1 www.lex.uz - O‘zbekiston Respublikasi qonunlari bazasi sayti.

6.2 www.pfru.uz - O'zbekiston Respublikasi Moliya vazirligi huzuridagi budjetdan tashqari Pensiya jamg'armasi sayti.

6.3 www.mf.uz - O'zbekiston Respublikasi Moliya vazirligi sayti.

6.4 www.soliq.uz - O'zbekiston Respublikasi Davlat soliq qo'mitasi sayti.

6.5 www.stat.uz - O'zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo'mitasi sayti.

6.6 www.gov.uz – O'zbekiston Respublikasi Hukumat sayti.

6.7 www.uza.uz – O'zbekiston Milliy axborot agentligi sayti.

TOSHKENT MOLIYA INSTITUTI

“Moliya” kafedrası

“ _____ ” _____ 201_ yil

Bitiruv malakaviy ishining dastlabki himoyasi bo‘yicha komissiya a‘zolari
majlisining ___ - sonli

BAYONNOMASI

Komissiya a‘zolari:

1. _____
2. _____
3. _____

“TASDIQLAYMAN”

Kafedra mudiri

_____ 201_ yil

KUN TARTIBI

Eshitildi: MM-59 guruh talabasi Yusupov Firuzjon Mamalatifovichning “O‘zbekistonda kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirishning moliyaviy-iqtisodiy mexanizmi” mavzusida yozilgan bitiruv malakaviy ishining dastlabki himoyasi.

Qaror qilindi: MM-59 guruh talabasi Yusupov Firuzjon Mamalatifovichning “O‘zbekistonda kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirishning moliyaviy-iqtisodiy mexanizmi” mavzusida yozilgan bitiruv malakaviy ishi Yakuniy Davlat Attestatsiyasi Hay‘ati oldida himoyaga tavsiya etilsin.

Komissiya a‘zolari: 1. _____ 2. _____ 3. _____

Toshkent moliya instituti Moliya-iqtisod fakulteti «Moliya» yo‘nalishi 4–kurs MM-59 guruhi talabasi F.Yusupovning “O‘zbekistonda kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirishning moliyaviy-iqtisodiy mexanizmi” mavzusidagi bitiruv malakaviy ishiga

TAQRIZ

O‘zbekiston Respublikasi iqtisodiyotini mustahkamlash, har tomonlama rivojlantirib borish iqtisodiyot fanini mukammal egallash, uning sir-asrorlarini puxta o‘rganishni talab qiladi. Hususan, bozor munosabatiga o‘tishni tezlashtiruvchi eng asosiy yo‘llaridan biri - bu kichik biznes va tadbirkorlikni rivojlantirish hisoblanadi.

Hozirgi kunda respublikamizda kichik biznes va tadbirkorlikni rivojlantirishga alohida e‘tibor berilmoqda. Chunki, kichik biznes va tadbirkorlikni rivojlantirish masalasiga davlatimiz iqtisodiy siyosatining strategik vazifasi sifatida qaralmoqda.

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti I.A. Karimovning 2011-yilning asosiy yakunlari va 2012-yilda O‘zbekistonni ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirishning ustuvor yo‘nalishlariga bag‘ishlangan majlisidagi «2012 yil vatanimiz taraqqiyotini yangi bosqichga ko‘taradigan yil bo‘ladi» nomli ma‘ruzasida kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirish va bu borada zaruriy chora-tadbirlar majmuini amalga oshirish masalasiga alohida to‘xtalib o‘tgan edi. Shu bois, F.Yusupov tomonidan bitiruv-malakaviy ishi uchun tanlangan mavzu hozirgi kichik biznes va xususiy tadbirkorlik amaliyoti uchun katta ahamiyatga ega. Mazkur muammolarni ilg‘ay bilish, ularni yoritish va hal etish yuzasidan aniq ilmiy xulosalar berish o‘ta muhimdir.

Talaba F.Yusupovning bitiruv-malakaviy ishi ana shu dolzarb mavzu bo‘yicha yozilgan bo‘lib, kirish, 3 ta bob, xulosa hamda foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxatidan iboratdir.

Bitiruv-malakaviy ishining kirish qismida talaba tanlangan mavzuning dolzarbligi va ishni yozishdan o‘z oldiga qo‘ygan maqsad va vazifalarni, ishning ilmiy va amaliy ahamiyatini bayon qilgan.

Bitiruv-malakaviy ishining birinchi bobini talaba «Kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirishning moliyaviy-iqtisodiy mexanizmini nazariy – xuquqiy asoslari» deb nomlagan. Ushbu bobda kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning roli va ahamiyatini, moliyaviy-iqtisodiy mexanizmlari va xuquqiy asoslarini tadqiq etgan.

Talaba ishning «Kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirishning moliyaviy-iqtisodiy mexanizmlarini amaldagi holati tahlili» deb nomlangan ikkinchi bobida mamlakat YaIM kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning asosiy ko‘rsatkichlari tahlilini, kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni moliyaviy-iqtisodiy mexanizmlari tahlilini, kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni mikromoliyalashtirish amaliyoti tahlilini amalga oshirgan.

Talaba ishning «O‘zbekiston kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirishning moliyaviy-iqtisodiy mexanizmlarini takomillashtirish yo‘llari» deb nomlangan uchinchi bobida kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirishda kreditlarni rolini oshirish masalalarini, milliy iqtisodiyotda kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirish yo‘nalishlarini asoslagan.

Bitiruv-malakaviy ishini yozishda talaba amaldagi qonunlar, ilmiy adabiyotlardan, shuningdek, Jizzax viloyati hokimligi Moliya boshqarmasi ma’lumotlari ko‘rsatkichlaridan keng foydalangan.

Umuman olganda, talabaning bitiruv-malakaviy ishi nihoyasiga etkazilgan ish hisoblanadi. Bitiruv-malakaviy ishining rejasidagi savollarga yozilgan javoblar mos keladi va tanlangan mavzuning mohiyatini to‘liq yoritib beradi.

Yuqoridagilarni e’tiborga olib, talaba F.M.Yusupovning “O‘zbekistonda kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirishning moliyaviy-iqtisodiy mexanizmi” mavzusidagi bitiruv-malakaviy ishi Yakuniy Davlat Attestatsiya Komissiyasiga himoya qilish uchun tavsiya qilinadi.

Ilmiy rahbar

dots. O.Komolov

**K. U. SHARIFXODJAYEVA, O. S. KAMOLOV,
B. M. XAMROEV, R. R. GULYAMOV**

**Bitruv malakaviy ishini tayyorlash, rasmiylashtirish
va himoya qilish**

**5230600 – «Moliya» yo‘nalishi bakalavriat bosqichida ta’lim oluvchi talabalar
uchun uslubiy qo‘llanma**

Toshkent moliya instituti bosmaxonasida
rizografiya usulida chop etildi.
100000, Toshkent, Amir Temur shoh ko‘chasi 60^A-uy

2015

